БИБЛИОТЕКА
ист... ЦК КП Узбекистана

БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 285 (19.361). • 1985 йил 13 декабрь, жума • Баҳоси 3 тийин.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

КПСС Марказий Комитети «Станоксозлик ва асбобсозлик саноати министрлиги партия комитетининг КПСС Марказий Комитети 1985 йил апрель Пленуми талаблари асосида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг техникавий даражасини, сифатини ошириш учун министрлик аппарати коммунистларининг масъулиятини кучайтириш соҳасидаги иши тўғрисида» қарор қабул қилди.

Қарорда уқтириладики, Станоксозлик ва асбобсозлик саноати министрлигининг партия комитети КПСС Марказий Комитети 1985 йил апрель Пленумининг қарорларига амал қилиб, ишлаб чиқарилаётган маҳсулот техникавий даражасини ва сифатини ошириш учун министрлик аппарати коммунистларининг масъулиятини кучайтириш соҳасида муайян иш қилмоқда. Партия ва ҳукумат кўрсатмаларини амалга ошириш, бошқарувнинг ҳамма бўғинларида уюшқоқлик, тартиб ва интизомни таъминлаш учун талабчанлик ошди.

(Давоми иккинчи бетда).

Тошкент. 1985 йил 12 декабрь. Ўн биринчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг иккинчи сессияси.

В. МОЛГАЧЕВ ва С. МАҲКАМОВ фотоси.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлислари тўғрисида

ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

Ўн биринчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг иккинчи сессияси 12 декабрь куни Тошкентда ўз ишини бошлади. Олий Совет мажлиси эрталаб соат 10 да очилди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари **И. Б. Усмонхўжаев, Р. Ҳ. Абдуллаева, Е. А. Айтмуротов, В. П. Анишчев, Ғ. Ҳ. Қодиров, В. К. Михайлов, Н. И. Попов, О. У. Салимов, Т. А. Алимов, В. А. Головин, Н. М. Маҳмудова, В. А. Хайдуров,** республика Олий Совети Президиуми ва ҳукуматининг аъзолари ҳукумат ложаларидан жой оладилар.

Мажлисни Ўзбекистон ССР Олий Советининг Раиси депутат **П. Қ. Ҳабибуллаев** очди.

Сессия қатнашчилари Олий Советнинг вафот этган депутати Н. С. Османов хотирасини бир дақиқа сукут сақлаб эсга олдилар.

Мандат комиссиясининг раиси депутат **Т. Қ. Жўраева**нинг шу комиссия номидан қилган доклади юзасидан Олий Совет Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатларидан: 28-Большевистик сайлов округидан сайланган **П. М. Абдураҳмонов**нинг; 128-Бўтақора сайлов округидан сайланган **В. П. Анишчев**нинг; 229-Муборак сайлов округидан сайланган **С. А. Иброҳимов**нинг; 257-Янгийўл сайлов округидан сайланган **Ж. Ризаев**нинг; 271-Учқўрғон сайлов округидан сайланган **Б. Қ. Қосимхўжаев**нинг; 345- Боғизағон сайлов округидан сайланган **В. И. Огарок**нинг; 373-Янгибозор сайлов округидан сайланган **И. Қурбонов**нинг; 454-Данғара сайлов округидан сайланган **Ҳ. Мажитов**нинг; 497-Тўрткўл сайлов округидан сайланган **Д. Д. Берков**нинг ваколатларини тўғри, деб топиш ҳақида қарор қабул қилди.

Сессиянинг қуйидаги кун тартиби бир овоздан тасдиқланади:

1. Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986 йилги Давлат плани ҳақида ҳамда Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1985 йилги Давлат плани қандай бажарилаётгани тўғрисида.

2. Ўзбекистон ССРнинг 1986 йилги Давлат бюджети тўғрисида ва 1984 йилги Давлат бюджетининг ижроси ҳақида.

3. Ўзбекистон ССРнинг маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги кодекси лойиҳаси ҳақида.

4. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлаш тўғрисида.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, республика Госплани раиси депутат **Қ. А. Аҳмедов** Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986 йилги Давлат плани ҳамда Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1985 йилги Давлат плани қандай бажарилаётгани тўғрисида доклад қилди.

Ўзбекистон ССР молия министри депутат **И. А. Каримов** Ўзбекистон ССРнинг 1986 йилги Давлат бюджети тўғрисида ва 1984 йилги Давлат бюджетининг ижроси ҳақида доклад қилди.

План-бюджет комиссиясининг раиси депутат **В. А. Антонов** Ўзбекистон ССР Олий Совети План-бюджет ва бошқа доимий комиссияларининг қўшимча докладини қилди.

Кун тартибидаги биринчи ва иккинчи масалалар юзасидан музокараларда депутатлардан: **Б. Д. Ҳакимов** (284-Поп сайлов округи), **А. Ф. Клепиков** (89-Димитров сайлов округи), **Э. Велиев** (302-Шаумян сайлов округи), **В. А. Смеюшчев** (142-Ильич сайлов округи), **Т. М. Юхно** (247-Навоий сайлов округи), **А. Ҳ. Ҳамидов** (84-Чорвоқ сайлов округи), **Д. С. Ёдгоров** (496-Ленинобод сайлов округи), **И. Ў. Қўчқоров** (394-Сирдарё сайлов округи), **Қ. Сапаев** (460-Боғот сайлов округи), **Н. В. Ким** (472-Калинин сайлов округи), **Ҳ. Мажитов** (454-Данғара сайлов округи), **Т. Юнусова** (385-Ленин йўли сайлов округи), **Ю. А. Гусев** (53-Гвардейский сайлов округи), **С. Есимов** (207-Чимқўрғон сайлов округи), **Ҳ. Ҳ. Ғуломов** (45-Сельмаш сайлов округи), **Б. Ҳайдарова** (187-Дўрмон сайлов округи) сўзга чиқдилар.

Депутатлардан **Т. Исоқова** (150-Пахтаобод сайлов округи) ва **М. Т. Ҳатамова** (290-Жийдакапа сайлов округи) Ўзбекистон ССР Министрлар Советига депутатлик сўрови билан мурожаат қилдилар. Улар ана шу сўровда бир қанча министрликлар ва идоралар республикада мактаб ислоҳотини амалга ошириш юзасидан тегишли чора-тадбирларни кўрмаётганликларини қайд этиб ўтдилар. Олий Совет Ўзбекистон ССР ҳукуматига мазкур сўровга жавоб тайёрлашни топширди.

Ўн биринчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг иккинчи сессияси ўз ишини давом эттирмоқда.

КРЕМЛДА СУҲБАТ

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. И. Рижков Америка савдо-саноат доираларининг таниқли намояндаси — «Оксидентал петролеум» компаниясининг президенти ва директорлар кенгашининг раиси Арманд Хаммерни 11 декабрь куни Кремлда қабул қилди. А. Хаммер Америка — Совет савдо-иқтисодий кенгашининг IX йиллик мажлиси ўтказилиши муносабати билан Москвага келган эди.

Суҳбат чоғида иккала томон Совет — Америка муносабатларини, шу жумладан савдо-иқтисодий алоқалар соҳасини ривожлантириш учун қулай шарт-шароитларни вужудга келтириш нуқтаи назаридан олий даражада Женевада ўтказилган учрашувнинг аҳамиятини таъкидлади. Аммо бунда, Н. И. Рижков қайд этиб ўтганидек, ҳали кўп иш қилиш ва аввало, СССР билан АҚШ ўртасида савдо-сотиқ ва иқтисодий ҳамкорликни нормал ривожлантириш йўлида Америка томони вужудга келтирган ғовларни бартараф этиш керак бўлади. Амалий характердаги ушбу масалалар юзасидан Совет Иттифоқининг позицияси КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачевнинг Америка — Совет савдо-иқтисодий кенгаши йиллик мажлисининг қатнашчилари ҳузурида 10 декабрь куни сўзлаган нутқида муфассал баён этиб берилди.

А. Хаммер Америка савдо-саноат доираларининг Совет Иттифоқи билан савдо-сотиқни нормаллаштириш ва кенгайтиришдан манфаатдорлиги ўсганлигини, бу эса Америка-Совет савдо-иқтисодий кенгашининг ҳозирги мажлисида ҳам намоён бўлганлигини таъкидлади. У ўзи бошчилик қилаётган компания билан совет ташкилотлари ўртасидаги ҳамкорликни ривожлантиришга тааллуқли бир қанча конкрет масалаларни ҳам тилга олди.

(ТАСС).

РОССИЯДАГИ БИРИНЧИ ХАЛҚ РЕВОЛЮЦИЯСИ ТЎҒРИСИДА

«Улуғ Октябрнинг бош репетицияси. Россияда биринчи буржуа демократик революцияси» китоби босилиб чиқди. Китоб КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги Марксизм-ленинизм институти Россиядаги учта революциянинг тарихий тажрибалари тўғрисида тайёрлаган серияни очиб беради.

Китобда тарихий фактлар ва воқеаларни ҳар томонлама таҳлил этиш, революцион жараённинг муҳим масалаларини ёритиш асосида революциянинг асосий қонуниятлари, социал-синфий характери ва ҳаракатлантирувчи кучлари очиб берилади. Китобда фойдаланилган проблемавий тадқиқот принципи ишчилар синфи ва унинг большевистик партияси бошчилигида революцион омманинг чор истибдодига қарши кураши бой тажрибаларини, жаҳон ишчилар ҳаракати ва бутун озодлик ҳаракатининг кейинги ривожланиши учун революция ленинчи концепциясининг аҳамиятини, Россиядаги биринчи революция тажрибаларини кўрсатишга имкон берди. Китобда буржуазия тарихшунослигининг Россиядаги 1905—1907 йиллар революцияси империализм давридаги биринчи халқ революцияси масалаларига бағишланган ғайриилмий қарашлари асосли танқид қилинган.

Китобни Сиёсий адабиёт нашриёти чиқарди.

(ТАСС).

КПСС XXVII СЪЕЗДИГА — 27 ЗАРБДОР ЎН КУНЛИК

НОВАТОРЛАР ҲИССАСИ

● «Узбекшахтострой» трестига қарашли Ангрендаги 95-механизациялашган колонна коллективи съездолди социалистик мусобақасининг ғолиби бўлди.

Новаторлар ўзларининг самарали изланишлари билан бу ғалабага муносиб ҳисса қўшдилар. Натижада корхонанинг ўнлаб ишчилари ва инженерлари куч-ғайрат сарфлаб, кўплаб қурилиш материаллари ва маблағларни тежаб қолиш билан бир қаторда йиллик планда белгиланган меҳнат унумдорлигини ошириш суръатларидан ўзиб кетишди.

Рационализаторлардан Ф. Орифжонов ҳамда И. Хоннинг ҳажмли металл опалубкалар қўлланиш ҳақидаги таклифи туфайли «Узбекрезинотехника» бирлашмаси бир корпусини тиклашда яхлит ригелларни бетонлаштириш деярли икки баравар тезлашди. Бунинг устига анчагина цемент, металл, ёғочтахта тежаб қолинди.

ҚОНЧИЛАР ЗАФАРИ

● «Андижон» кони иккинчи участкасининг меҳнаткашлари ўн иккинчи беш йиллик ҳисобига нефть қазиб чиқара бошладилар.

Йиллик планнинг муддатидан илгари бажарилганлиги — коллектив бир маромда ишлаётганлиги шарофатидир. Йил бошидан бери ускуналар бирор марта ҳам «панд бериб» ишдан чиқиб қолгани йўқ. Ишчи ва мутахассислар ускунанинг қаровини ўрнига қўймоқдалар. Қудуқларнинг профилактик ремонти график асосида аниқ, пухта бажарилмоқда.

(ЎзТАГ).

СЪЕЗДДАН СЪЕЗДГАЧА ЛЕНИН ЙЎЛИДАН

В. И. Ленин Марказий музейининг Тошкент филиалидаги янги виставка ана шундай деб аталган. КПСС XXVII съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XXI съездига бағишланган бу виставка 12 декабрь куни очилди.

Виставканинг бешта бўлимида КПССнинг ички ва ташқи сиёсатини, мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришда партиянинг раҳбарлик ролини акс эттирувчи кўпдан кўп материаллар бор. Бу ерда КПСС Марказий Комитети 1985 йил октябрь Пленумининг материаллари, умумхалқ муҳокамасига қўйилган съездолди ҳужжатлари намойиш этилмоқда. Экспозиция партиянинг ҳозирги босқичдаги иқтисодий стратегиясини, ўн биринчи беш йиллик мобайнида рўй берган ғоят катта ўзгаришларни, меҳнаткашларнинг КПСС XXVII съездини муносиб кутиб олиш йўлидаги ватанпарварлик ҳаракатини ифода этади. Идеологик ва сиёсий-тарбиявий ишга, марксча-ленинча таълим системасига комплекс ёндашувга бағишланган бўлим катта амалий аҳамиятга эга.

(ЎзТАГ).

ЯНГИ ҚУРИЛМАДАН ГАЗ

ҚАШҚАДАРЁ. Шўртан газ комплексининг янги қурилмаси иккинчи навбати мамлакат халқ хўжалигига «зангори олов» етказиб бера бошлади. Ишлатиб кўриш-синов ишлари шуни кўрсатдики, объектда технология жиҳозларини монтаж қилиш ишлари юксак даражада бажарилган. Махсус турбопроводлар орқали келаётган газ қурилмада тез қайта ишланмоқда.

Объект қурилишида 93-трестнинг Қашқадарё механизациялашган кўчма колоннаси бунёдкорлари алоҳида жонбозлик кўрсатдилар. Ишга тушган янги қурилманинг ускуналари нормал ишлаб, ҳар кеча-кундузда халқ хўжалигига кўплаб газ етказиб беряпти.

Бунёдкорлар қурилманинг қувватини ошира бориб, КПСС XXVII съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XXI съездини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш учун ғайратга ғайрат қўшиб ишламоқдалар.

М. КАРОМОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Йўлдаги учрашувлар

Термиз дарё портида КПСС XXVII съездини муносиб кутиб олиш учун ўтказилган социалистик мусобақа ёш ғолибларини шарафлаш маросими бўлди. Бу маросим «Комсомолец Узбекистана» агитпоездининг Сурхондарё диёрдаги программасини очиб берди. Рейсда партия, уруш ва меҳнат ветеранлари, лекторлар, ёзувчилар, артистлар, рассомлар қатнашмоқдалар. Программада ёш ишчилар, колхозчилар, студентлар ва мактаб ўқувчилари билан учрашувлар, партиянинг съездолди ҳужжатларини тушунтириш ва муҳокама қилиш кўзда тутилган.

Агитпоезд маршрутлари Қашқадарё области, Қорақалпоғистон АССРдан ҳам ўтади.

(ЎзТАГ).

Эртанги кунни ўйлаб

Тошкент области деҳқонлари ҳадемай, ерларни шудгорлашни туғаллайдилар. Ғалаба, Чиноз, Янгийўл районлари хўжаликлари келгуси йил ҳосилига тайёргарликнинг дастлабки довонидан ошдилар — шудгор ишлари ниҳоясига етказилди.

Ғалаба районида суғориладиган ҳамма ерлар сифатли ҳайдовдан чиқарилди. Юздан зиёд трактор унумли ишлатилди. Ҳар бир техника воситаси билан кунига ўртача 4,5 гектардан ер ҳайдалди. Кузги-қишки тадбирларни амалга ошириш, айниқса, Свердлов номли, Ленин номли колхозлар, «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозида намунали ташкил этилган.

Деҳқоннинг хазинаси — ер, деганларидек юқоридаги хўжаликлар механизаторлари ҳар бир қарич ернинг келаси йилги қайтимини кўпайтиришга ҳаракат қилдилар. Бунинг учун шудгорланаётган майдонларга бир йўла минерал ўғитлар солиб кетилди. Чунончи, «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхози деҳқонлари 5070 гектар ерни сифатли шудгордан чиқариб, юз процент майдонни минерал ўғитга тўйдирдилар. 39 трактор кучидан унумли фойдаланилганлиги районда биринчилар қаторида шудгорлаш плани бажарилишини таъминлади. Якунловчи йилда 140 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 43,7 центнердан ҳосил кўтарган Ридван Давлетов бошлиқ бригада коллективи кузги-қишки юмушларда ҳам кўпчиликка ўрнак бўляпти. Ҳар бир механизатор кунига 8-10 гектардан ер ҳайдади. Бригада аъзолари техника ремонтини янги йилгача тамомлаш ташаббуси билан чиқдилар. Ҳозиргача 4 та экиш трактори сифатли ремонтдан чиқарилди.

Хўжаликда шу кунгача бир ярим минг гектар ерда планировка ўтказилди. Ариқ-зовурлар тозаланмоқда, маҳаллий ўғит пешма-пеш далага чиқарилмоқда.

Халқимизда барвақт ҳаракат — ҳосилга баракат, деган нақл бор. Буни ёдда тутган ғалабаликлар келгуси йил ҳосилига тайёргарлик ишларини ҳам областда биринчилар қатори туғаллаш мақсади билан қизғин меҳнат қилмоқдалар.

А. МАННОПОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

БЕШ ЙИЛЛИК МАРРАЛАРИ

Ўзбекистон ССР Марказий статистика бошқармаси Сурхондарё областининг индустрияси саноат маҳсулотини кўпайтириш беш йиллик планини бажарганлигини хабар қилади.

ДЕҲҚОН БЎЛСАНГ, ШУДГОР ҚИЛ!

Республика областларида шудгорлашнинг бориши тўғрисида шу йил 12 декабрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Топшириққа нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда шудгорланган майдон; учинчи устун — мавсум бошидан буён.

ҚҚАССР	1,1	135,9
НАМАНГАН	—	130,3
ФАРҒОНА	0,6	118,9
БУХОРО	0,3	107,4
ХОРАЗМ	1,2	104,0
НАВОИЙ	4,5	100,0
Андижон	1,3	97,7
Тошкент	0,6	97,2
Жиззах	1,2	92,8
Сирдарё	1,5	92,2
Самарқанд	2,3	87,7
Қашқадарё	1,9	85,1
Сурхондарё	3,9	56,7
Республика бўйича:	1,5	96,6

«КОСМОС—1706» УЧИРИЛДИ

1985 йил 11 декабрь куни Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги сунъий йўлдоши — «Космос-1706» учирилди.

Йўлдош ичига космик фазони тадқиқ қилишни давом эттириш учун мўлжалланган илмий аппаратлар ўрнатилган. Аппаратлар нормал ишлаб турибди.

Координациялаш — ҳисоблаш маркази олинаётган маълумотларни ишлаб чиқмоқда.

(ТАСС)

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

(Боши биринчи бетда).

Бироқ партия комитетининг аппарат коммунистларини фан-техника тараққиётини жадаллаштириш юзасидан партия ўртага қўйган вазифаларни бажаришга сафарбар қилиш соҳасидаги иши ҳозирча тубдан яхшиланганн йўқ. Бу масалаларга партия ташкилотининг фаолиятида тегишли ўрин берилмаган. Министрлик раҳбарлари ўз ишларини замонавий талаблар руҳида қайта қурмадилар, эришилган натижаларни ўз-ўзини танқид асосида таҳлил этмаяптилар, бу эса хотиржамликни келтириб чиқармоқда, тармоқдаги ишларнинг аҳволига салбий таъсир қилмоқда.

Партком хўжалик юритишнинг янги шароитларида аппаратнинг иши устидан, тармоқдаги иқтисодий эксперимент қандай ўтказилаётганлиги, унинг имкониятларидан нақадар кенг фойдаланилаётганлиги устидан доимий контролликни таъминламади. Юксак даражада автоматлашган станок ва машиналар ишлаб чиқаришга, ресурсларни тежайдиган технологияларни жорий қилишга ўтиш суст амалга оширилмоқда. Ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатига жиддий эътирозлар билдирилмоқда: брак оқибатида нобудгарчилик, гарантияли ремонт чиқимлари кўпайди. СССР Давлат стандарт органлари жарима солиш чораларини кўраётган корхоналар сони ортди.

Янги техникага оид планларга тузатиш киритиш ва бу планларни бажармаслик фактлари тугатилмаяпти ва уларга лозим даражада партиявий баҳо берилмаяпти. Министрликнинг илтимосига мувофиқ шу беш йилликда СССР Фан ва техника давлат комитети прогрессив асбоб-ускуналар яратиш муддатларини бир неча марта орқага сурди.

Партия ташкилотининг ишида министрлик раҳбар кадрларининг омма ижодкорлигини, меҳнат коллективларидаги социалистик мусобақани ривожлантириш учун масъулиятини оширишга етарли эътибор берилмаяпти. Социалистик мусобақа маҳсулотнинг техникавий даражасини ва сифатини оширишга, ишлаб чиқаришни интенсивлашга, меҳнат ва материал ресурсларини тежашга етарли даражада қаратилган эмас.

Министрликнинг партия комитети, коллегияси аппарат иш услубини тубдан яхшилашга эриша олмадилар. Коллективда ўзаро талабчанлик, амалий танқид ва ўз-ўзини танқид вазияти вужудга келтирилмаган, раҳбарликнинг маҳкамачилик, бюрократик методлари, кабинетда ўтириб раҳбарлик қилиш усуллари тугатилмаган. Аппаратнинг кўпгина ходимлари жойлардаги ишларнинг аҳволини яхши билмайдилар. Министрлик раҳбарлари меҳнат коллективлари билан кам мулоқотда бўладилар. Матбуот чиқишларига, маҳаллий органларнинг мурожаатларига, меҳнаткашларнинг аризаларига эътиборсиз қараш ҳоллари учраб турибди.

Партия комитетининг кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш соҳасидаги ишга таъсири бўшашиб қолган, у етакчи бўлинмаларни юқори малакали ва ташаббускор раҳбарлар билан мустаҳкамлашда қатъият кўрсатмаяпти. Ёш ва истиқболли мутахассисларни кўтариш йўли дадил ўтказилмаяпти. Раҳбар кадрларни танлашда пухта ўйламаслик, баъзан эса шошма-шошарлик қилиш оқибатида бир қанча ҳолларда унчалик билимдон бўлмаган, ишни ташкил эта олмайдиган кишилар лавозимларга тайинланиб қолмоқда, бу эса раҳбарларнинг тез-тез алмаштирилишига сабаб бўлмоқда. Кадрларнинг реал резервини вужудга келтириш соҳасида мунтазам иш олиб борилмаяпти, машина ва ускуналарнинг янги туркумларини ишлаб чиқишга ва кенг жорий этишга ўтилиши муносабати билан мутахассислар ва ишчиларни тайёрлаш ҳамда қайта тайёрлаш муносиб равишда йўлга қўйилмаган. Сиёсий ва иқтисодий таълим тармоғидаги ўқиш тармоқни ривожлантиришнинг энг зарур проблемалари билан узвий равишда боғлаб олиб борилмаяпти.

Ички партиявий ишнинг йўлга қўйилишини янада такомиллаштириш лозим. Парткомда, партия ташкилотларида ишларнинг перспектив планлари тузилмаган, раҳбар коммунистларнинг ҳисоботлари расмият учунгина муҳокама қилинмоқда ва бу зарур тарбиявий таъсир ўтказмаяпти. Партком мажлисларида министр ўринбосарларининг ахборотларини тинглаш одат тусига киритилмаган. Яккама-якка суҳбатлашув каби таъсирчан иш формасидан фойдаланилмаяпти. Цех партия ташкилотларини четлаб, бевосита парткомнинг ўзи томонидан коммунистларни партиявий жавобгарликка тортиш практикаси давом этиб келмоқда, берилган жазоларни олиб ташлашда ҳам цех партия ташкилотлари иштирок этмаяпти. Министрликнинг баъзи раҳбар ходимлари бошқарув аппарати партия ташкилотларининг ролига етарли баҳо бермаяптилар, уларнинг ишида актив қатнашмаяптилар, цех партия ташкилотларининг йиғилишларида, партком ва партбюро мажлисларида камдан-кам иштирок этмоқдалар, уларнинг муҳокамасига тармоқни ривожлантиришнинг актуал масалаларини қўймаяптилар.

Партия ташкилоти партия ва ҳукумат директиваларини бажариш соҳасида аппарат фаолияти устидан контроллик қилиш юзасидан КПСС Уставида берилган ҳуқуқдан суст фойдаланмоқда. Шу мақсадларда тузилган комиссиялар камчиликларни тугатишда ташаббус ва қатъият кўрсатмаяпти. Министрлик, унинг айрим раҳбарлари ишидаги мавжуд жиддий нуқсонларга қарамай, партком бу ҳақда КПСС Марказий Комитетига бирон марта ахборот бермади.

КПСС Марказий Комитети Станоксозлик ва асбобсозлик саноати министрлиги партия комитетининг эътиборини ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг техникавий даражасини ва сифатини ошириш учун министрлик аппарати коммунистларининг масъулиятини кучайтириш соҳасидаги ташкилотчилик ва сиёсий-тарбиявий ишда мавжуд бўлган жиддий нуқсонларга қаратди. Министрлик партия комитети, коллегияси зиммасига КПСС Марказий Комитети 1985 йил апрель ва октябрь Пленумларининг қарорларини, партия ва ҳукуматнинг XII беш йилликда ҳамда 2000 йилгача бўлган даврда машинасозликни ривожлантириш тўғрисидаги энг муҳим қарорларини, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш масалалари юзасидан партия Марказий Комитетида ўтказилган кенгашнинг кўрсатмаларини сўзсиз бажаришни таъминлайдиган конкрет чора-тадбирларни амалга ошириш вазифасини юклади. Съездолди ҳужжатларини муҳокама қилиш чоғида ишлаб чиқаришни интенсивлаш, маҳсулотнинг техникавий даражасини, рақобат қобилиятини ва сифатини ошириш соҳасида тармоқ олдида турган вазифаларнинг чуқур ва атрофлича кўриб чиқилиши ташкил этилсин. Социалистик мусобақанинг сафарбар этувчилик кучи шу вазифаларни ҳал этишга қаратилсин, мамлакат илғор коллективларининг тажрибасидан кенг фойдаланишга ҳаракат қилинсин.

Министрлик партия комитетига, раҳбарларига коммунистларнинг, аппарат ходимларининг бутун куч-ғайратини янги техникани яратиш планларининг ва тармоқ комплекс программаларининг сифатини ва уларнинг станоксозликни ривожлантиришдаги ташкил этувчилик ролини оширишга қаратиш, бу план ва программаларни тузишга СССР Фанлар академияси, олий ўқув юртлари, маҳсулотни истеъмол қилувчи министрликларнинг илмий кучларини активроқ жалб қилиш таклиф этилди. Илмий асосланган техникавий сиёсат юритиш, мослашувчан ишлаб чиқариш системаларини, меҳнат унумдорлигини кўп марта оширадиган станоклар ва машиналарнинг янги туркумларини яратиш ҳамда жорий этиш мақсадида фан билан ишлаб чиқаришнинг ижодий ҳамдўстлиги ҳар томонлама мустаҳкамлансин. СССР ва Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган давлатлар халқ хўжалигининг эҳтиёжларини қондириш учун замонавий станок ускуналарини биргаликда ишлаб чиқиш ва ишлаб чиқаришда социалистик мамлакатлар билан интеграция алоқаларининг имкониятларидан кенгроқ фойдаланилсин.

Тармоқни бошқаришни такомиллаштириш ишида, деб уқтирилади қарорда, ортиқча бўғинларни тугатиш ва ходимлар сонини қисқартириш, ишлаб чиқариш ва илмий ишлаб чиқариш бирлашмаларини йириклаштириш, конкрет истеъмолчиларнинг талаб-эҳтиёжларини ҳисобга олиб, корхоналарни замонавий техника ишлаб чиқаришга ўтказиш, кам самарали асбоб-ускуналар ишлаб чиқаришни тўхтатиш йўлидан қатъият билан бориш лозим. Тармоқни ривожлантиришнинг энг катта ва актуал проблемаларини кўриб чиқишда бу проблемаларни партия активлари ва етакчи мутахассислар иштирокида коллектив муҳокама қилишни одат тусига киритиш керак.

КПСС Марказий Комитети министрлик коллегиясидан, парткомдан, партия ташкилотларидан, бирлашма ва корхоналарнинг раҳбарларидан станоксозлик ва асбобсозлик саноатининг ўзини техника билан жадал қайта қуроллантириш, ўз ишлаб чиқаришида металлни қайта ишловчи замонавий асбоб-ускуналарни жорий этиш, тармоқда вужудга келтирилган илмий ва ишлаб чиқариш имкониятларидан фойдаланиш самарадорлигини ошириш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини кескин яхшилаш юзасидан зарур чора-тадбирларни кўришни талаб қилди.

Истеъмолчиларга комплект бўлмаган, сифатсиз асбоб-ускуналар етказиб берилганлигини, капитал маблағлардан тежамай фойдаланилганини кўрсатувчи ҳар бир факт принципиал партиявий муҳокама қилиниши, бу ишда айбдор бўлган мансабдор шахслар қаттиқ жавобгарликка тортилиши кераклиги қарорда таъкидлаб ўтилди.

Партия комитетига ташкилий-партиявий ва идеологик ишни янада такомиллаштириш чора-тадбирларини кўриш таклиф этилди. Структуравий бўлинмалардаги партия ташкилотларига раҳбарликни яхшилаш, танқид ва ўз-ўзини танқидни, айниқса қуйидан танқидни ҳар томонлама ривожлантириш, дабдабабозликка, ишларнинг аҳволини безаб кўрсатишга йўл қўймаслик, яккама-якка суҳбатлашувларни, коммунистлар ўзларининг хизмат вазифалари ва Устав талабларини қандай бажараётганликлари тўғрисида ҳисоб бериб туришларини кенг йўлга қўйиш лозим. Партия ва ҳукумат директиваларининг бажарилиши юзасидан партия фаолиятини контрол қилиш ҳуқуқидан тўлиқроқ фойдаланиш, қабул этиладиган қарорларнинг ижроси мунтазам текширилишини таъминлаш керак. Коммунистлар ва аппарат ходимлари юксак коммунистик эътиқод, сиёсий етуклик, маънавий поклик руҳида тарбияланиши, бу ишга касаба союз ва комсомол ташкилотлари фаол жалб этилиши лозим. Парткомнинг бирлашмалар, илмий-тадқиқот институтлари, ёндаш тармоқ министрликлари партия ташкилотлари билан амалий алоқаларини йўлга қўйиш ва ривожлантириш зарур.

КПСС Марказий Комитети министрлик парткоми коллегияси зиммасига партиянинг кадрлар сиёсати амалга оширилиши учун бошқарма ва бўлимларнинг раҳбарларига нисбатан талабчанликни кучайтириш вазифасини юклади. Ўз вазифаларини виждонан бажармаётган, ўзларига ишониб топширилган участкалардаги ишларнинг аҳволини танқидий баҳоламайдиган ходимларга нисбатан эгаллаб турган лавозимларидан бўшатишгача қаттиқ чоралар кўрилсин.

Министрликнинг раҳбар коммунистлари ўзларининг амалий фаолиятида бошланғич партия ташкилотларига кўпроқ таянишлари, аппарат ходимларини социал-иқтисодий проблемаларга замонавий ёндашиш руҳида шакллантиришга, уларнинг бутун кучларини сарфлаб янгича ишлаш, қолоқликка ва турғунликка қарши чиқиш эҳтиёжини сезадиган қилиб тарбиялашга бошланғич партия ташкилотлари ўтказадиган таъсир кучидан тўлиқроқ фойдаланишлари лозим. Улар марксизм-ленинизм назариясини, экономика билимларини ўрганишда, партиявий-сиёсий ва ғоявий-тарбиявий ишда шахсан қатнашишда намуна кўрсатишлари, партия комитетларининг роли ва обрў-эътиборини оширишга ҳар томонлама кўмаклашишлари керак.

Иттифоқдош республикалар компартияларининг Марказий Комитетларига, КПСС Москва шаҳар комитетига министрликлар ва идораларнинг партия ташкилотларига раҳбарликни кучайтириш, бошқарув аппаратининг фаолиятини такомиллаштиришда уларнинг ролини кўтариш тадбирларини ишлаб чиқиб амалга ошириш, уларга доимо зарур ёрдам бериш таклиф этилди. Партия комитетларининг секретарлари кадрларига кўпроқ эътибор бериш, шу тариқа бундай лавозимларга партиянинг сайлаб қўйиладиган органларида ишлаш тажрибасига эга бўлган, сиёсий етук, серғайрат, эътиқоди мустаҳкам ва яхши ташкилотчилик қобилиятига эга бўлган юқори малакали мутахассислар сайланишига эришиш лозим.

Министрликларнинг раҳбар ходимларини СССР Министрлар Совети ҳузуридаги Халқ хўжалиги академиясида иқтисодий ва илмий-техникавий проблемалар юзасидан қайта тайёрлашни кенгайтириш, раҳбар ходимлар ва мутахассислар малакасини оширувчи тармоқ институтлари ишини қатъиян яхшилаш мақсадга мувофиқ деб топилди.

КПСС Марказий Комитети Станоксозлик ва асбобсозлик саноати министрлигининг партия комитетига ушбу қарор асосида ўз фаолиятини танқидий таҳлил этишни ва мавжуд камчиликларни тугатишни топширди. Министрликнинг бирлашмалар, корхоналар, илмий-тадқиқот ва лойиҳа-конструкторлик ташкилотларининг партия ташкилотларидан ва раҳбарларидан КПСС XXVII съездини муносиб кутиб олиш ҳамда XII беш йиллик планлари ва социалистик мажбуриятларини муваффақиятли бажариш учун меҳнаткашларнинг ижодий ташаббуси ва активлигини ҳар томонлама ривожлантириш ва йўлга солиб туришни талаб қилди.

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ИККИНЧИ СЕССИЯСИ

ЎЗБЕКИСТОН ССРНИ ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1986 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИ ҲАҚИДА ҲАМДА ЎЗБЕКИСТОН ССРНИ ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1985 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИ ҚАНДАЙ БАЖАРИЛАЁТГАНИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари, республика Госплани раиси депутат Қ. А. АҲМЕДОВ доклади

Ҳурматли депутат ўртоқлар!

Ўзбекистон ССР Олий Советининг ушбу сессияси КПСС Марказий Комитети 1985 йил октябрь Пленуми ва СССР Олий Совети тўртинчи сессиясининг қарорлари совет халқининг меҳнат ғайрати ва сиёсий активлигини кучайтириб юборган ва бутун мамлакатимизда ленинчи партиямизнинг XXVII съездига фаол ҳозирлик кўрилаётган бир пайтда ўтказилмоқда.

Пленум ва сессиянинг қарорларида КПССнинг экономикани тез ривожлантиришга ва шу асосда халқ фаровонлигини ошириш, иқтисодий потенциални мустаҳкамлаш, Ватанимизнинг мудофаа қудратини лозим даражада сақлашга қаратилган йўли ўзининг тўлиқ ифодасини топди. КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси, таклиф этилаётган ўзгартишлар билан партия Устави ва СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1986—1990 йилларга ҳамда 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари лойиҳалари умумхалқ муҳокамасига қўйилганлиги совет кишиларининг ижодий кучлари ва меҳнат шижоатини янада ошириб юборди.

Бутун халқимиз Совет Иттифоқининг тинчликсевар йўлини тўлиқ қўллаб-қувватламоқда. Бу йўл яқинда Женевада ўтказилган олий даражадаги Совет—Америка учрашувида ҳам оғишмай амалга оширилди.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачевнинг СССР Олий Совети сессиясида қилган докладида келгуси йилда мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг асосий вазифалари ва хусусиятлари аниқ белгиланди, халқаро вазият ҳар томонлама ва чуқур таърифлаб берилди.

Бутун совет халқи каби Ўзбекистон ССР меҳнаткашлари ҳам партиямизнинг бош йўлини, унинг ички ва ташқи сиёсатини астойдил маъқуллаб, қўллаб-қувватламоқдалар. Бу сиёсат халқимизнинг туб манфаатларига жавоб беради ва мамлакатимизнинг коммунистик бунёдкорлик йўлидан оғишмай олға ҳаракат қилиб боришини таъминлайди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети 1986 йил план лойиҳасини сизларнинг муҳокамангизга тақдим этади. Бу лойиҳа республиканинг иқтисодий ва социал ривожланишини тезлатиш, аҳолининг фаровонлигини янада юксалтириш вазифаларини муваффақиятли ҳал қилишни кўзда тутади.

Планни тузиб чиқишда асосий эътибор Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVI пленумининг экономикани кескин равишда ривожлантириш, ишни яхшилаш учун резерв ва имкониятлардан тўлиқ фойдаланиш, салбий ҳодисаларнинг оқибатларини тугатиш, халқ хўжалигининг ҳамма бўғинларида давлат, план ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш ҳақидаги қарорларини принципиал ва изчил амалга оширишга қаратилди. Лойиҳада Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукуматининг хўжалик қурилиши масалаларига доир қарорларини амалга ошириш кўзда тутилди. Министрликлар ва идораларнинг, халқ депутатлари маҳаллий Советларининг, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ва бошқа илмий тадқиқот ташкилотларининг таклифлари эътиборга олинди. Сайловчиларнинг Ўзбекистон ССР Олий Совети депутатларига берган наказлари тўлиқ ҳисобга олинди.

План лойиҳаси КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукуматининг катта ёрдами, республика партия ташкилоти, совет, хўжалик органлари ва меҳнат коллективларининг собитқадам ва ташкилотчилик ишлари туфайли вужудга келтирилган талайгина иқтисодий имкониятларга таянади. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Бюроси яқинда план лойиҳасини батафсил кўриб чиқди ва асосан уни маъқуллади.

1986 йил планининг асосий топшириқларини баён қилишдан олдин шу йилнинг ва умуман беш йилликнинг энг муҳим якунларига қисқача тўхталиб ўтишга рухсат бергайсиз.

Республика меҳнаткашлари КПССнинг XXVII съездини ва Ўзбекистон Компартиясининг XXI съездини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириб, ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантиришда, халқ хўжалигининг илмий-техника савиясини оширишда муайян ижобий силжишларга эришдилар. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVI пленуми белгилаб берган принципиал йўл-йўриқларни амалга ошириш натижасида саноат ишлаб чиқаришининг ҳажми ўсди, экономикадаги етакчи соҳаларнинг сифат кўрсаткичлари яхшиланди, халқ хўжалигининг илмий-техникавий даражасини юксалтириш ва аҳолининг фаровонлигини ошириш таъминланди.

Амалга оширилган тадбирлар қисқа вақт ичида саноатда маҳсулот ишлаб чиқаришни ўстириш суръатларини анча тезлатиш ва меҳнат унумдорлигини ошириш имконини берди. Ишлаб чиқариш потенциалининг самараси анча кўпайди, бир қанча тармоқларда ишлаб чиқариш қувватларидан фойдаланиш яхшиланди.

Пахта толаси чиқишини кўпайтириш юзасидан берилган план топшириқлари қишлоқ хўжалигида кўп йиллардан буён биринчи марта ошириб бажарилди. Бу эса тола тайёрлашни анча кўпайтириш учун имконият туғдирди. Пилланинг сифати анча яхшиланди. Жамоат чорвачилигини ривожлантиришга эътибор кучайтирилди, чорвачиликнинг озуқа базаси мустаҳкамланди.

Капитал қурилишнинг самарадорлигини ошириш мақсадида маблағ ва ресурсларни ишга тушириладиган энг муҳим объектларга тўплаш кучайтирилди, планда кўрсатилмаган объектларни қуриш каби қораланган практикага қарши муросасиз кураш олиб борилмоқда, асосий фондларни ўз вақтида ишга туширишни таъминлаш ва қурилиш сифатини ошириш чоралари кўрилмоқда.

Давлат, план ва меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, салбий ҳодисаларни қатъият билан тугатиш соҳасида изчил иш олиб борилмоқда, учёт ва ҳисобот системасида тартиб ўрнатилмоқда.

Буларнинг ҳаммаси 1985 йилда халқ хўжалигини ривожлантиришда муайян натижаларга эришиш учун имконият яратди, 1985 йилнинг кутилаётган асосий якунлари қуйидагилардан иборат:

миллий даромад ҳажми 4,5 процент кўпайиб, 18,8 миллиард сўмни ташкил этади. Бу маблағнинг 79 проценти халқ фаровонлигини оширишдан иборат асосий вазифани ҳал қилиш учун сарфланади. Саноат ишлаб чиқариши даражаси бир йил ичида 7 процентдан кўпроқ ўсади. Бу эса беш йилликнинг олдинги йилларидаги ўсиш суръатларидан анча ортиқдир.

Маҳсулотнинг бир қатор энг муҳим турларини, шу жумладан нефть қазиб олиш, электр энергия, трактор, пахта териш техникасини ишлаб чиқариш, халқ истеъмол қиладиган кўп буюмларни тайёрлаш топшириқлари ошириб бажарилди. Истеъмол молларининг умумий миқдори 3,4 процент кўпайтирилади. Биринчи навбатда газлама, трикотаж буюмлар, чинни идиш, ўсимлик мойи, консерва, балиқ маҳсулотлари, ун, ёрма ва бошқа маҳсулотлар кўпроқ ишлаб чиқарилади.

Қишлоқ хўжалигининг ялпи маҳсулоти бир йил ичида 2,8 процент ўсиб, 10,4 миллиард сўмликдан ҳам ошиб кетади. Республика пахтакорлари давлатга 5 миллион 380 минг тонна пахта топширдилар. Фарғона Наманган, Тошкент, Сирдарё, Сурхондарё ва Андижон областлари, 66 район, неча юзлаб колхоз ва совхозларнинг меҳнаткашлари фидокорона меҳнат қилиб, планнинг тўла ва ошириб бажарилишини таъминладилар. Ингичка толали пахта сотиш топшириғи ошириб бажарилди. 564 минг тонна, ёки планга нисбатан 125 процент миқдорида ипак пахта етиштирилди.

Тошкент ва Сирдарё областларининг механизаторлари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пахтачиликни комплекс механизациялаш тўғрисидаги йўл-йўриқларини изчил амалга ошириб, юксак кўрсаткичларга эришдилар. Бутун ҳосилнинг 64—68 процентини машинада териб олиб, планни ортиғи билан бажардилар.

Фарғона область Олтиариқ районидаги «Комсомол» колхози ва Риштон районидаги Навоий номли совхоз, Тошкент область Ғалаба районидаги Ўзбекистон ССР 5 йиллиги номли совхоз ва Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли колхоз, Сирдарё областидаги «Оқолтин» агросаноат бирлашмаси ва «Малик» совхози, Андижон область Балиқчи районидаги Куйбишев номли колхоз, Хоразм область Гурлан районидаги «Коммунизм» колхози ва бошқа кўп хўжаликлар республикада биринчи бўлиб пахта ва бошқа маҳсулотларни тайёрлаш планларини тўла ва ошириб бажардилар. Шу билан бирга Ўзбекистон ССР 5 йиллиги номли ва «Малик» совхозларида, Охунбобоев номли колхозда ва «Оқолтин» бирлашмасида ҳосилнинг 75 процентидан тортиб 95 процентгача бўлган миқдори машиналарда териб олинди. Бу эса пахтанинг таннархини камайтириб, олинадиган фойдани кўпайтиришга катта таъсир кўрсатди.

Наманган районидаги хўжаликлар ишлаб чиқаришни комплекс ривожлантириш соҳасида ҳаммага намуна бўлмоқдалар. Бу хўжаликлар пахта тайёрлаш беш йиллик ва йиллик планларини муваффақиятли бажардилар, 1985 йилда 1980 йилдагига нисбатан 1,5 баравар кўп дон, 4,2 баравар кўп узум, учдан бир қисмидан кўпроқ миқдорда гўшт ва сут тайёрлаш ҳамда харид қилиш планларини адо этдилар.

Бувайда, Қува, Бағдод, Чортоқ, Янгиқўрғон, Гурлан, Хонқа, Ворошилов, Боёвут, Гулистон, Ленин йўли, Ангор, Янгийўл, Ғалаба, Амударё ва бошқа кўпгина районларнинг пахтакорлари беш йилликнинг якунловчи йилида зўр ғайрат билан меҳнат қилдилар.

Умуман олганда республикада жун, пилла, тамаки харид қилиш, шунингдек умумиттифоқ фондига мева-сабзавот маҳсулотларини етказиб бериш планлари ошириб бажарилмоқда.

Ҳозирги вақтда колхоз ва совхозларда келгуси йил ҳосили учун кузги-қишки ишлар кучайтириб юборилган, чорва қишловини уюшқоқлик билан ўтказиш тадбирлари кўрилмоқда. Мол туёғини сақлаш ва уларнинг сонини ҳамда маҳсулдорлигини ошириш чоралари кўрилмоқда.

Экономиканинг ҳамма тармоқларини ривожлантириш учун салкам 6,9 миллиард сўм капитал маблағ сарф қилинди. Ишга туширилган асосий фондлар 1984 йилдаги кўрсаткичдан 16 процент ошиб кетди. 40 дан ортиқ йирик ишлаб чиқариш объектлари ва қувватлари ишга туширилди, 79 минг гектар янги суғориладиган ерлар қишлоқ хўжалиги оборотига киритилди.

Аҳолининг турмуш даражасини янада юксалтириш тадбирлари изчиллик билан амалга оширилмоқда. Ижтимоий истеъмол фондлари бир йил ичида 5,3 процент кўпаяди. Чакана товар обороти 2,4 процент, шу жумладан, вино ва арақ реализациясини ҳисобга олмаганда 5,7 процент ортади. Ҳамма манбалар ҳисобига 6,5 миллион квадрат метр саҳнли уй-жой фойдаланиш учун топширилади, мактаб, мактабгача тарбия муассасаларини, соғлиқни сақлаш объектларини ишга тушириш плани бажарилмоқда.

1985 йилнинг кутилаётган якунларини эътиборга олганда, республиканинг ўн биринчи беш йилликдаги асосий кўрсаткичлари қуйидагича бўлади: саноат маҳсулоти ҳажми 26,5 процент кўпаяди. Қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш ҳажми анча ўсди. Беш йилликда давлатга 28,6 миллион тонна пахта топширилди. Шу билан бирга энг қимматли ингичка толали пахтани харид қилиш юзасидан берилган топшириқлар ошириб бажарилди.

Давлатнинг 30 миллиард сўмликдан ортиқ капитал маблағи ўзлаштирилди, 200 тадан ортиқ йирик ишлаб чиқариш объектлари ишга туширилди. Социал программани бажариш соҳасида кўп тадбирлар амалга оширилди. 30 миллион квадрат метрлик уй-жой ва кўпгина маориф, маданият, соғлиқни сақлаш объектлари ишга туширилди. Республика экономикасини янада тез ривожлантириш учун мустаҳкам асос вужудга келтирилди.

Бажарилган ишларни тақдирлаш билан бирга қуйидагиларни таъкидлаб ўтиш керак: ҳисобот даврида баъзи министрликлар, идоралар, жойлардаги совет органлари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVI пленумининг қарорларини бажариш учун амалий чораларни кўрмадилар. Бунинг натижасида республика халқ хўжалигини ривожлантиришда жиддий нуқсонлар ва фойдаланилмаётган резервлар бор, план топшириқларини бажаришда бирмунча қолоқликка йўл қўйилди.

Саноатда ишлаб чиқариш программаси жуда кўп куч-ғайрат сарфлаш билан бажарилмоқда. Газ саноати министрлиги, Химия саноати министрлиги, Минерал ўғит ишлаб чиқариш министрлиги, Енгил ва озиқ-овқат саноати учун машинасозлик ва рўзғор асбоблари министрлиги, Кўмир саноати министрлиги, Қора металлургия министрлиги, Гўшт ва сут саноати министрлиги, Қурилиш министрлиги, Қишлоқ қурилиши министрлиги, Главташкентстройга қарашли корхоналар шу йилнинг ўтган даврида маҳсулотни реализация қилиш планини бажармадилар. Умуман 363 миллион сўмлик маҳсулот берилмай қолди. Республика министрликлари ва идоралари ўз вақтида контрол қилиб турмаганлиги натижасида корхоналарнинг учдан бир қисми маҳсулот етказиб бериш юзасидан шартнома мажбуриятларини бажармади. Енгил саноат министрлиги (министр ўртоқ Қурбонов), Озиқ-овқат саноати министрлиги (ўртоқ Қосимхўжаев), Қишлоқ хўжалиги министрлиги (ўртоқ Икромов), Маҳаллий саноат министрлиги (ўртоқ Насриддинов) системасида орқада қолаётган корхоналар кўп.

Истеъмол моллари ишлаб чиқариш ва уларнинг хилларини кўпайтириш учун мавжуд катта имкониятлардан қониқарсиз фойдаланилмоқда. Гўшт ва сут саноати министрлиги (министр ўртоқ Мамажонов), Мева-сабзавот хўжалиги министрлиги (ўртоқ Абдуллаев) корхоналарида, Андижон областида (область ижроия комитетининг раиси ўртоқ Ҳасанов), Тошкент областида (ўртоқ Саидхўжаев) ва бошқа баъзи областларда шу борадаги топшириқлар мунтазам бажарилмай қолмоқда.

Мебель ва ёғочсозлик саноати министрлиги, Маҳаллий саноат министрлигининг корхоналари, Енгил саноат министрлигига қарашли пойабзал корхоналари ва бошқа корхоналар ишлаб чиқараётган буюмлар сифатининг пастлиги меҳнаткашларнинг кўп таъналарига сабаб бўлмоқда.

Иттифоқ министрликлари ва идораларига бўйсунган бир қатор корхоналарда аҳоли учун мол ишлаб чиқариш масалалари суст ҳал этилмоқда. «Красний двигатель» заводида (директори ўртоқ Кауфман), қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар комбинатида (ўртоқ Мақсудов), Фарғона химиявий тола заводида (ўртоқ Чумаченко), Олмалиқ кон-металлургия комбинатида (ўртоқ Сигедин), электротехника, химия саноати ва бошқа баъзи тармоқлардаги корхоналарда ана шу моллар иш ҳақи фондининг бир сўмига ҳисоблаганда 5—20 тийин ва ҳатто бундан ҳам камроқ даражада ишлаб чиқарилмоқда.

Қишлоқ хўжалигида жиддий камчиликлар бор, пахта, дон, мева ва сабзавот, чорвачилик маҳсулотларини етиштириш ва харид қилиш планларининг бажарилмаганлиги — энг катта камчиликдир. Қорақалпоғистон АССР, Бухоро, Жиззах, Қашқадарё, Навоий, Самарқанд ва Хоразм областлари, 66 район пахта етиштириш планини бажармади. Улар давлатга 500 минг тоннадан ортиқ пахтани кам етказиб бердилар.

Республикада ҳар гектар ердан ўрта ҳисобда 27,1 центнер ҳосил кўтарилган бўлса, Навоий областида 23,7, Жиззах областида 21,1, Қашқадарё областида эса атиги 18,7 центнер пахта олинди. Пахтачиликни ривожлантириш соҳасида зўр ғайрат-шижоат билан меҳнат қилинганлиги натижасида Сурхондарё областида ҳар гектар ердан 34 центнер, Наманган областида 33,3, Фарғона областида 32,3, Андижон ва Тошкент областларида 30 центнердан ортиқ, Хоразм областида 33,8 центнер пахта етиштирилди. Бир қатор район, колхоз ва совхозларда эса 35—40 центнердан ҳосил кўтарилди. Бу факт пахта етиштиришни кўпайтириш учун жуда катта резервлар борлигини кўрсатади.

Пахтачиликни комплекс механизациялаштиришга етарли даражада эътибор берилмаганлиги натижасида 1985 йилда республикада машина терими ҳиссаси 37 процентга ҳам етказилмади. Қарийб

(Давоми учинчи бетда).

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ИККИНЧИ СЕССИЯСИ

ЎЗБЕКИСТОН ССРНИ ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1986 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИ ҲАҚИДА ҲАМДА ЎЗБЕКИСТОН ССРНИ ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1985 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИ ҚАНДАЙ БАЖАРИЛАЁТГАНИ ТЎҒРИСИДА

(Боши иккинчи бетда).

5500 машина, шу жумладан Бухоро ва Қашқадарё областларидагина 2500 машина теримда қатнашмади. Бир машинанинг терган пахтаси Самарқанд областида 34 тоннани, Навоий областида 31, Бухоро областида атиги 11 тоннани ташкил этди. Самарқанд областида (область ижроия комитетининг раиси ўртоқ Йўлдошев), Қашқадарё областида (ўртоқ Кадин) ҳосилнинг атиги 28 — 40 процентигина машинада териб олинди. Бухоро областида эса (ўртоқ Нарзуллаев) машина терими 11 процентдан ҳам ошмаган.

Механизацияга қарши бундай кайфиятлар студентларни ва мактаб ўқувчиларини ҳеч асос бўлмагани ҳолда бир ярим — икки ой ва ҳатто бундан ҳам кўпроқ вақт пахта териш учун жалб этишга сабаб бўлди. Ердан фойдаланишда, айниқса ернинг мелиорация ҳолатини яхшилашда, қишлоқ хўжалик техникасини ишга солишда, дала ишларининг энг қулай муддатларига риоя қилишда жиддий камчиликларга йўл қўйилди.

Министрликлар ва агросаноат комплекси маҳаллий органларининг баъзи раҳбарлари ишлаб чиқаришнинг ҳамма кўрсаткичлари бўйича планларни сўзсиз бажаришга лозим даражада эътибор бермаяптилар. Бунинг натижасида бир қатор областларда давлат планларининг бажарилишини таъминламаётган хўжаликларнинг сони йил сайин ортиб бормоқда. Кейинги йилларда Қорақалпоғистон АССРда, Бухоро, Жиззах областлари ва бошқа бир қанча областларда пахта, дон ва сабзавот тайёрлаш планларининг бажарилишини барбод этган колхоз ва совхозлар сони бир неча баравар ошди. Республикадаги хўжаликларнинг ярми бу йил чорва моллари ва парранда тайёрлаш планларини бажармаяпти. Шу билан бирга қолоқ хўжаликлар сони ўтган йилдагига нисбатан учдан бир баравар, шу жумладан, Қорақалпоғистонда (ўртоқ Ёдгоров) уч баравар, Хоразм областида (ўртоқ Худойберганова) икки баравар, Сурхондарё областида эса (ўртоқ Эргашев) бир ярим баравар кўпайди.

Капитал қурилишда ишни яхши ташкил этиш ва қурилиш индустриясининг қувватларидан фойдаланиш учун амалий тадбирлар кўрилмаганлиги натижасида, аввало, Қурилиш министрлиги (ўртоқ Потуремский), Главташкентстрой (ўртоқ Дудин) ва Қишлоқ қурилиши министрлиги (ўртоқ Набиев) айби билан 300 миллион сўмга яқин капитал маблағ ўзлаштирилмади, фондлар эса йиллик топшириқнинг ярми миқдоригина ишга солинди.

Социал-маданий ва маиший объектларни, айниқса, мактабгача тарбия муассасаларини, касалхона ва поликлиникаларни, ҳунар-техника билим юртларини ишга туширишда жуда орқада қолинаётганлиги жиддий ташвиш туғдиради. Маълумки, республиканинг халқ хўжалиги малакали ишчиларга жуда катта эҳтиёж сезмоқда. Аммо шу беш йилликда ҳунар-техника билим юртлари қурилишига ажратиб берилган маблағнинг 45 миллион сўмдан кўпроғи ўзлаштирилмай қолди. Оқибатда 15 мингга яқин оммавий касб ишчиси тайёрланмай қолди.

Кейинги вақтларда пландан ташқари қурилган объектлар сони кескин равишда қисқарган бўлса ҳам, қораланган ана шундай практикага оид айрим фактлар Автомобиль транспорти министрлиги, «Узколхозстрой», Озиқ-овқат саноати министрлиги системасида, Фарғона, Тошкент, Навоий область ижроия комитетларида борлиги аниқланди.

Планда кўрсатилган объект ва фондлар ишга туширилмаганлиги, маблағ ва ресурслар сочиб юборилганлиги натижасида Энергетика ва электрлаштириш министрлиги (министр ўртоқ Ҳамидов), Бинокорлик материаллари саноати министрлиги (ўртоқ Исаев), ВАСХНИЛ Ўрта Осиё бўлими (ўртоқ Акмалхонов) объектларида, шунингдек, химия, қора металлургия саноатида, бир қатор область ижроия комитетлари ва Тошкент шаҳар ижроия комитетида битказилмай қолган қурилишлар сонининг кўпайишига йўл қўйилди.

Савдо министрлиги (ўртоқ Ҳасанов) ва Ўзбекбирлашув (ўртоқ Маҳмудов)нинг айби билан чакана товар оборотини ошириш ҳақидаги топшириқлар тўлиқ бажарилмай қолмоқда. Транспорт ва алоқа, халқ маорифи, соғлиқни сақлаш ва бошқа тармоқларда камчиликлар ҳамда фойдаланилмаётган резервлар кўп. Маиший хизмат кўрсатиш министрлиги (ўртоқ Куксенко) системасида етарли фурсат бўлишига қарамай, учёт ва ҳисобот ишлари шу вақтгача тартибга солинмаган. Бу системада 10 ой ичидагина 10 миллион сўмлик бажарилмаган иш қўшиб ёзилганлиги аниқланди.

Давлат план интизомини тобора мустаҳкамлаш зарурлигига эътиборингизни жалб этаман. Шу йилнинг ўтган ойларида 153 бирлашма ва корхона маҳсулотни реализация қилиш планларини бажармади, корхоналарнинг учдан бир қисми шартномада олинган мажбуриятларни тўлиқ адо этмади. Айрим министрликлар ва идораларда ишлар кўнгилдагидек бораяпти, деган таассурот қолдириш учун ҳеч қандай асос бўлмагани ҳолда планларнинг бажарилишига қараб уларга тузатишлар киритмоқдалар. Химия саноати министрлиги, Минерал ўғит ишлаб чиқариш министрлиги, Ўзбекистон ССР Озиқ-овқат саноати министрлиги ва Енгил саноат министрлиги корхоналарида илгари тасдиқланган планлар бу йил бир неча ўн миллион сўм миқдорида қисқартирилган.

Бир қатор қурилиш-монтаж ташкилотлари қувват ва объектларни бир маромда ишга туширишни таъминламаяпти, бу ҳол ишларнинг анча қисмини сўнгги кварталда ва йилнинг охирги ойларида бажаришга олиб келди. Планда маблағларни бир меъёрда ўзлаштириш ва қурилиш-монтаж ишларини бир маромда бажариш кўзда тутилган бўлса ҳам ана шу сабабларга кўра йиллик фондларнинг 54 процентини, уй-жойларнинг 36 процентини ишга тушириш ва капитал маблағларнинг 31 процентини ўзлаштириш тўртинчи кварталга қолдирилган.

Хизмат кўрсатиш соҳасида план интизоми жуда пасайиб кетди. Савдо корхоналарининг қарийб ярми ва умумий овқатланиш корхоналарининг олтидан бир қисми белгиланган топшириқларни бажармаяпти.

Маиший хизмат кўрсатиш планининг бажарилиши талабга жавоб бермаяпти. Ўтган давр ичида Наманган областидан бошқа ҳамма областлар, шунингдек, Маиший хизмат кўрсатиш министрлигининг 130 корхонасидан 82 таси планнинг бажарилишини таъминламади. Аҳоли жон бошига ҳисоблаганда хизмат кўрсатиш ҳажми паст даражада турибди, бир қатор районлар, корхона ва хўжаликларда хизмат кўрсатишнинг кўп турлари уюштирилмаган.

Маълумки, мол ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатишни ривожлантириш юзасидан яқинда қабул қилинган Комплекс программада аҳолига маиший хизматни яхшилашга алоҳида эътибор берилган. Ўзбекистон ССР Маиший хизмат кўрсатиш министрлиги ва унинг жойлардаги органлари, халқ депутатлари Советлари ижроия комитетлари бу программанинг талабларига мувофиқ, ўз ишларини қайта қуриш учун қатъий чоралар кўришлари ва аҳолининг турмуш шароитларини яхшилаш билан бевосита боғлиқ бўлган халқ хўжалигининг ана шу муҳим участкасига муносабатни ўзгартиришлари зарур.

Хўжалик юритишда ана шундай камчилик ва нуқсонларнинг борлиги айрим тармоқларда шу йилнинг ва беш йилликнинг топшириқлари бажарилмай қолишига сабаб бўлди. Министрликлар, идораларнинг, план ва контрол органларининг суст назорат ўрнатганлиги, талабчанликни бўшаштириб юборганлиги натижасида, халқ депутатлари Советлари социал-иқтисодий ривожланишга раҳбарлик қилиш соҳасида ўзларига берилган катта ҳуқуқлардан етарли даражада фойдаланмаётганлиги натижасида шундай нуқсонлар юз берди. Ана шу камчилик ва нуқсонларни йўқотишни халқ хўжалигини жадал юксалтириш ва унинг самарадорлигини оширишнинг катта резерви, деб ҳисоблаш керак.

Совет ва хўжалик органлари, корхона, ташкилотлар ва хўжаликларнинг раҳбарлари экономиканинг ҳамма соҳаларида мавжуд бўлган имкониятларни ишга солиш ва ҳар бир коллектив, ҳар бир район ва областнинг фаолиятини танқидий анализ қилиш асосида фан-техника тараққиёти ютуқларини бутун чоралар билан жорий этиб ва омманинг кенг ижодий ташаббусига таяниб, ишни тубдан яхшилаш учун қатъий чоралар кўришлари зарур.

1986 йилги план лойиҳасида КПССнинг ҳозирги босқичдаги иқтисодий сиёсати белгилаб берган принципиал йўл-йўриқларга мувофиқ, ишлаб чиқариш ҳажмларини ошириш, иш сифатини яхшилаш учун мавжуд резерв ва манбаларни тўлиқ сафарбар қилиш йўлида комплекс тадбирлар белгиланган.

Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг мазмуни ҳамда йўналиши ўн иккинчи беш йилликнинг бош вазифасидан келиб чиқади. Бу вазифа — фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, ишлаб чиқаришни техника жиҳатдан қайта қуроллантириш ва реконструкциялаш, барпо этилган ишлаб чиқариш потенциалидан интенсив фойдаланиш, бошқарув системасини, хўжалик механизмини такомиллаштириш негизида экономикани ривожлантириш суръатлари ва самарадорлигини оширишдан ҳамда шу асосда халқ фаровонлигини янада юксалтиришдан иборат.

План лойиҳасида ўтган беш йилликда эришилган социал-иқтисодий тараққиёт даражасига таяниб, қуйидаги асосий вазифаларни ҳал этиш кўзда тутилмоқда:

— халқ хўжалигини ривожлантиришни жадаллаштириш ва ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш, умумиқтисодий, тармоқ ва территориал пропорцияларни такомиллаштириш йўли билан умумиттифоқ меҳнат тақсимотида республиканинг ролини кучайтириш, фан-техника тараққиёти ютуқларини жорий этиш ва меҳнат унумдорлигини ошириш, материал, ер, молия, меҳнат ресурсларидан тўлиқ ва оқилона фойдаланиш, ишлаб чиқариш сарфини камайтириш негизида барпо этилган ишлаб чиқариш потенциалининг берадиган самарасини ғоят кўпайтиришга эришиш;

— агросаноат комплексини тобора юксалтириш ва унинг структурасини такомиллаштириш, пахтачилик ва қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқлари самарадорлигини ошириш, озиқ-овқат маҳсулотлари етиштиришни жадал кўпайтириш, мустаҳкам ем-хашак базасини вужудга келтириш, қишлоқ хўжалик экинлари ҳосилдорлигини ва чорва ҳамда паррандалар маҳсулдорлигини кўпайтириш негизида Озиқ-овқат программасини бажариш йўлида йирик комплекс тадбирларни амалга ошириш;

— ресурсларни ишга тушириладиган объектларга тўплаб, капитал маблағларнинг самарасини ошириш, ишлаб турган корхоналарни техника билан қайта жиҳозлаш ва реконструкция қилиш, асосий фондларни ишга туширишни тезлатиш учун сарф қилинадиган маблағлар ҳиссасини кўпайтириш;

— истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш, хизмат кўрсатиш соҳасини ривожлантириш, уй-жой қурилиши миқёсларини кенгайтириш, маориф, маданият, соғлиқни сақлашни янада юксалтириш йўли билан социал программани изчил амалга ошириш, аҳолининг моддий ва маънавий турмуш даражасини янада ўстиришни таъминлаш.

План лойиҳаси ижтимоий ишлаб чиқариш ҳажмларини кўп даража ўстиришни кўзда тутади. Ҳисоб-китобларга қараганда, республика аҳолисининг сони 492 минг нафар кўпайиб, 18,7 миллион кишидан ҳам ошиб кетади. Бош иқтисодий потенциал бўлмиш асосий фондлар ҳажми 85,6 миллиард сўмга етади, ёки бир йилда 5,8 миллиард сўм, яъни 7,2 процент кўпаяди. Ялпи ижтимоий маҳсулотни 3,7 процент ошириш планлаштирилмоқда. Бу — 42,3 миллиард сўмни ташкил этади. Миллий даромад эса 3,8 процент ортади ва 19,5 миллиард сўмга етади. Миллий даромаднинг илдам ўсиши ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлиги ортиб бораётганлигидан далолатдир, план лойиҳасига худди шу асос қилиб олинган.

Планнинг ана шу йўналиши асосан интенсив омилларни кучайтириш, барпо этилган потенциалнинг самарасини ошириш, фан-техника тараққиётини жадаллаштириш, меҳнат унумдорлигини ўстириш ҳисобига таъминланади.

Саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш 891 миллион сўмлик миқдорда кўпайтирилади. Бундан 755 миллион сўмлик маҳсулот, ёки 85 проценти интенсив омиллар ҳисобига, шу жумладан, 40,7 проценти ишлаб турган қувватлардан фойдаланишни яхшилаш йўли билан, 21 проценти техникавий қайта жиҳозлаш ҳисобига, 23 проценти корхоналарни кенгайтириш ва реконструкция қилиш ҳисобига олинади. Умумий ўсишнинг 15,2 процентигагина янги корхоналарни ишга тушириш йўли билан эришиш мўлжалланган.

Ҳар юз гектар суғориладиган экинзордан 258 минг сўмдан 264 минг сўмликкача маҳсулот олиниши қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши интенсивлаштирилаётганлигидан далолат беради.

План лойиҳасида интенсивлашнинг асосий омили — меҳнат унумдорлигини ўстиришга муҳим аҳамият берилади. Саноатда ва капитал қурилишда меҳнат унумдорлигини 3 процент, қишлоқ хўжалигида 5,5 процент ошириш мўлжалланмоқда.

Партиянинг фан-техника тараққиётини жадаллаштириш ҳақидаги асосий йўл-йўриқларига мувофиқ, фан ва техника ютуқларини кенг жорий этиш планлаштирилмоқда. Пахтачиликни, мелиорация ва сув хўжалигини, саноат ва қурилишни янада ривожлантиришга қаратилган бир қатор илмий ечимлар ишлаб чиқаришга топширилади. Кукун металлургия, қуёш энергиясидан фойдаланиш, робот техникани қўлланиш, металларни коррозиядан ҳимоя қилиш янада ривожлантирилади.

Янги техника ва технологияни жорий этишга доир 497 тадбир амалга оширилади, 109 участка, цех ва ишлаб чиқариш комплекс механизациялаштирилади, 130 та механизациялашган ва автоматлаштирилган линия ўрнатилади. 13 та автоматлаштирилган бошқарув системаси, 15 та ҳисоблаш комплекси ишга туширилади, халқ хўжалигининг ҳамма тармоқларида электрон- ҳисоблаш машиналаридан фойдаланиш кенгайтирилади.

Ишлаб чиқариш- техника мақсадлари учун машина-ускуналар ва маҳсулотларнинг бир қанча янги турлари ўзлаштирилади. Ишлаб чиқариладиган буюмларнинг сифатини яхшилаш учун тадбирлар комплекси белгиланади. Аттестация қилиниши лозим бўлган буюмларнинг умумий ҳажмида давлат Сифат белгиси қўйиладиган маҳсулотларнинг салмоғи 29,4 процентга етказилади, бир йил ичида 15 процент оширилади. Ишлаб чиқаришда материал ва энергия сарфини қисқартириш ҳамда маҳсулот ишлаб чиқариш учун бўладиган харажатларни камайтириш тадбирлари кўзда тутилган.

Планда халқ хўжалигини бошқаришни такомиллаштириш борасида белгиланган тадбирлар ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишга қаратилган. Саноатда енгил, озиқ - овқат ва маҳаллий саноат корхоналари ҳамда бошқа бир қатор тармоқлар иқтисодий эксперимент шароитига кўчирилади. Уларнинг сони 915 тага етказилади. Агросаноат комплекси бошқарув системасини қайта қуриш шароитида ривожлантирилади. Ягона орган — Госагропром ва жойларда тегишли органларнинг ташкил қилиниши халқ хўжалигининг ана шу муҳим соҳасига раҳбарликни янада яхшилашга хизмат қилади.

Экономикани ривожлантириш ва халқ хўжалиги пропорцияларини такомиллаштиришда **саноат** етакчи роль ўйнайди. Саноат маҳсулотининг ҳажми 4 процент, шу жумладан, ишлаб чиқариш воситаларини ишлаб чиқариш («А» группаси) 3,8 процент ва истеъмол буюмларини ишлаб чиқариш («Б» группаси) 4,6 процент кўпайтирилади.

Халқ хўжалигининг ёқилғи ва энергияга бўлган эҳтиёжларини таъминлаш мақсадида ва энергияни тежашдан иборат собитқадам сиёсат амалга оширилишини кўзда тутиб, **ёқилғи-энергетика комплексини** ривожлантириш кўрсаткичлари ишлаб чиқилди. 51,24 миллиард киловатт-соат электр энергия ишлаб чиқариш планлаштирилмоқда. Бу — шу йил кутилаётган миқдордан 2,8 миллиард киловатт-соат ортиқдир. Кўмир ва газ қазиб чиқариш кўпаяди, нефтни қайта ишлаш ҳажми ортади.

Келгуси йилда Янги Ангрен ГРЭСида, газни қайта ишловчи Муборак заводида янги қувватлар ишга туширилади. Тахиатош ва Толимаржон ГРЭСлари қурилиши давом эттирилади. Ангрен кўмир разрезини реконструкция қилишни жадаллаштириш, газ қазиб олиш ва ташиш системасини тобора ривожлантириш мўлжалланади.

Асосий конструкцион материалларга талаб-эҳтиёж ўсиб бораётганлигини ва мавжуд ресурслардан тўлароқ фойдаланишни кўзда тутиб, **қора ва рангли металлургия** тобора ривожлантирилади. Пўлат эритиш, шу тармоқда бошқа хил маҳсулотлар ишлаб чиқариш юзасидан юксак кўрсаткичлар белгиланди. Прокат ишлаб чиқариш 11,1 процент кўпайтирилади. Рух, мис, қаттиқ қотишмалар ишлаб чиқариш кўпайтирилади.

Химия ва нефть химияси саноатини тез ривожлантириш давом эттирилади. Бу саноат маҳсулотининг ялпи ҳажми 1985 йилда бажарилиши кутилаётганига нисбатан 12,6 процент ўсади. Асосан ишлаб турган қувватлардан фойдаланишни яхшилаш, уларни реконструкция қилиш ва техника билан қайта жиҳозлаш асосида ана шу ўсишга эришилади. 1 миллион 740 минг тонна, ёки 8,5 процент кўп минерал ўғит ишлаб чиқарилади. Ўсимликларни ҳимоя қилиш воситаларини, химиявий тола, пластмасса ва бошқа маҳсулотларни ишлаб чиқариш анча кўпайтирилади.

Техника тараққиётини жадаллаштиришнинг асосий шарти бўлган машинасозлик комплексини ривожлантиришга биринчи даражали аҳамият берилади. **Машинасозлик саноати**да маҳсулот ишлаб чиқариш 7,3 процент ортади. Тракторларни, электротехника буюмларини, химия, енгил ва озиқ-овқат саноати учун керакли машина-ускуналарни ишлаб чиқариш анча кўпайтирилади. Асбобсозлик ва радио-электроникани илдам суръатлар билан ривожлантириш мўлжалланади.

Тошкент мотор заводида кучли трактор двигателларининг дастлабки туркуми ишлаб чиқарилади, Тошкент трактор заводида қуйиш цехлари комплексини, Охунбобоев шаҳрида подшипник заводини қуриш давом эттирилади. Машинасозлик саноатида бир қанча корхоналарни кенгайтириш, реконструкция қилиш ва техника билан қайта таъминлаш соҳасидаги ишларнинг катта ҳажми планлаштирилди.

Маълумки, халқ истеъмол молларини ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш соҳасининг комплекс программасини амалга оширишда барча тармоқ ва корхоналарни актив қатнаштириш — экономикани ривожлантиришнинг энг муҳим йўналишларидан биридир. 9,8 миллиард сўмлик, ёки 5 процент кўпроқ миқдорда **халқ истеъмол моллари** ишлаб чиқариш планлаштирилмоқда. Аҳолининг талаб-эҳтиёжлари ўсиб бораётганлигини эътиборга олиб, буюмларнинг сифатини яхшилаш, уларни янгилаш ва хилларини кўпайтириш тадбирлари белгиланмоқда.

Аҳоли жон бошига истеъмол моллари ишлаб чиқариш 15 сўмлик кўпайтирилиб, 523 сўмликкача етказилади, иш ҳақи фондининг бир сўми ҳисобига ана шу молларни ишлаб чиқариш 120 тийиндан 122 тийингача кўпайтирилади. Болалар учун мўлжалланган буюмларни маданий-маиший моллар ва спорт товарларини ишлаб чиқаришни ўстиришнинг илдам суръатлари кўзда тутилди.

Енгил саноат — халқ истеъмол молларини кўпайтиришда етакчи роль ўйнайди. Бу саноатнинг ўсиш суръатлари 103,1 процентни ташкил этади. Ип газлама ишлаб чиқариш 14,4 процент ортиб, 410 миллион квадрат метрга етказилади, ички трикотаж 1,4 баравар, пайпоқ 12 процент кўпайтирилади. Ишлаб турган қувватлардан фойдаланишни яхшилаш йўли билан, шунингдек тўқимачилик комбинатларининг 8 филиалини ишга тушириш, бир қатор корхоналарни кенгайтириш ва реконструкция қилиш ҳисобига бундай ўсишга эришилади.

Мебель саноатида ишлаб чиқариш ҳажми 2,8 процент ўсади. Маҳсулотнинг сифатини яхшилаш ва хилларини кўпайтириш соҳасида комплекс тадбирлар белгиланди.

Ишлаб чиқаришни тез ўстириш ва айниқса, халқ учун моллар ишлаб чиқаришни кўпайтиришга **маҳаллий саноат** катта ҳисса қўшади. Бу саноатда ўсиш суръатлари 106,4 процентни ташкил этади, 668 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилади. Маҳаллий ҳом ашё ва саноат чиқиндиларидан самарали фойдаланиш кўзда тутилади. 1986 йилда Гулистонда тикувчилик-галантерея фабрикаси, Хивадаги керамика заводида фаянс цехи, Шуманайда мебель фабрикаси ва бошқа бир қанча объектлар ишга туширилади.

Саноатни ривожлантириш юзасидан лойиҳалаштирилаётган йўналишлар ва кўрсаткичлар фан-техника тараққиётини белгилайдиган ва сермеҳнат ишлаб чиқаришларнинг илдам ўсиш имкониятини яратиб берадиган тармоқларни тез юксалтириш негизида халқ хўжалигининг ана шу етакчи соҳаси структурасини такомиллаштиришни таъминлайди ва бутун экономикани ҳар томонлама ривожлантириш учун мустаҳкам асос вужудга келтиради.

Партия қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини барқарор ривожлантириш, халқ хўжалигини хом ашё ва аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан ишончли таъминлаш вазифасини ўртага қўйди. План лойиҳаси ана шу вазифага асосан ва Озиқ-овқат программасига мувофиқ равишда **агросаноат комплексининг** ҳамма тармоқларини ўстиришнинг юксак суръатларини ва уларнинг ривожланишда бир-бирига мувофиқлигини оширишни кўзда тутади. Бу комплекснинг ялпи маҳсулоти 24,4 миллиард сўмлик бўлади, ёки 1985 йилда кутилаётганлигига нисбатан 6,3 процент ортади.

Қишлоқ хўжалигида пахтачиликни янада ривожлантириш, чорвачиликни жадал юксалтириш ва бошқа тармоқларни ўстириш ҳамда экинзорларнинг структурасини такомиллаштириш, алмашлаб экишни ўзлаштириш, комплекс механизацияни жорий этиш, ем-хашак базасини мустаҳкамлаш ва ерларнинг мелиорация ҳолатини яхшилаш, ишлаб чиқариш қувватларидан самаралироқ фойдаланиш асосида аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни анча яхшилаш асосий вазифа қилиб қўйилади.

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотини 7,1 процент ошириш планлаштирилмоқда. Пахта етиштириш ва тайёрлаш шу йилги план даражасида, яъни 5,7 миллион тонна, шу жумладан ингичка толали пахта 460 минг тонна миқдорида белгиланди. 2 миллион 500 минг тонна дон етиштирилади, сабзавот, полиз экинлари, картошка, узум ва мева етиштиришни анча кўпайтириш кўзда тутилади. Гўшт етиштиришни (сўйилган вазнда) 405 минг тоннага, сут етиштиришни 2 миллион 650 минг тоннага, тухум етиштиришни 2 миллиард 50 миллион донага етказиш мўлжалланди.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришнинг кўзда тутилган марралари асосида уларни давлат йўли билан харид қилиш қуйидаги миқдорларда белгиланди:

Дон — 1 миллион тонна, шу жумладан шоли — 445 минг тонна, каноп — 320 минг тонна, тамаки — 38 минг тонна, сабзавот ва картошка — 2 миллион 37 минг тонна, полиз маҳсулотлари — 650 минг тонна, мева ва узум — 950 минг тонна, чорва моллари ва парранда — 330 минг тонна, сут — 870 минг тонна, соф тола ҳолидаги жун — 17,5 минг тонна, тухум — 1,2 миллиард дона ва қоракўл тери — 1,5 миллион дона.

Пахта харид қилиш 1985 йил плани даражасида белгиланмоқда ва қуйидагича тақсимланмоқда (минг тонна ҳисобида): Қорақалпоғистон АССР — 385, Андижон области — 550, Бухоро области — 467, Жиззах области — 365, Қашқадарё области — 596, Навоий области — 178, Наманган области — 430, Самарқанд области — 465, Сурхондарё области — 510, Сирдарё области — 409, Тошкент области — 412, Фарғона области — 545 ва Хоразм области — 388 минг тонна.

Планда янгидан суғориладиган 69,7 минг гектар майдонни ишга солиш, 93 минг гектар ернинг мелиорация ҳолатини яхшилаш ва эскидан ҳайдаб келинган 66 минг гектар ерни текислаш, суғориш системаларини реконструкция қилиш ва 123 минг гектар экинзорларни сув билан таъминлаш даражасини ошириш, 220 минг гектар яйловга сув чиқариш мўлжалланди.

Ишлаб чиқариш программасига мувофиқ хўжаликларга 1 миллион 130 минг тонна, ёки 1985 йилдагига нисбатан 4,5 процент ортиқ минерал ўғит, шунингдек, зарур миқдорда техника етказиб берилади.

Агросаноат комплекси қайта ишлаш тармоқларини ривожлантириш кўрсаткичлари қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш билан боғланган ҳолда белгилаб чиқилди. **Пахта тозалаш саноатини** янада ривожлантириш учун янги қувватларни вужудга келтириш планлаштирилмоқда. Пахта толасининг сифатини яхшилашга алоҳида эътибор берилади. Пахта толаси етиштириш 1 миллион 710 минг тонна миқдорида белгиланди.

Озиқ-овқат саноатининг ялпи маҳсулоти 4,7 процент кўпайтирилади. Ўсимлик мойи 444 минг тонна, яъни 3,7 процентдан кўпроқ ишлаб чиқарилади. Маргарин, кондитер маҳсулотлари, алкоголсиз ичимликлар, қаймоғи олинмаган сут, гўшт ва колбаса маҳсулотлари анча кўп ишлаб чиқарилади. Парҳез таомларни, болалар овқатини тайёрлашга, қадоқланадиган молларни кўпроқ ишлаб чиқаришга зўр эътибор берилади.

Партия билан ҳукуматнинг ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши кураш тўғрисидаги қарорларига мувофиқ мева-сабзавот консервалари, шарбат, қоқи тайёрлаш кўпайтирилади ва уларнинг сифати яхшиланади. Айни вақтда вино-арақ ишлаб чиқаришни кескин равишда камайтириш мўлжалланди.

Ун-ёрма саноатининг маҳсулотини 4 процент кўпайтириш планлаштирилмоқда.

Жамоат транспорти янада ривожлантирилади. Юк ташиш ҳажми 2,8 процент, пассажирлар ташиш эса 3,4 процент оширилади.

Алоқа маҳсулотининг ҳажми 5,4 процент ортиб, 267 миллион сўмлик бўлади. Шаҳар телефон станцияларининг қуввати 90 минг номер, қишлоқ телефон станцияларининг қуввати эса 37 минг номер миқдорида кўпайтирилади.

Ижтимоий ишлаб чиқаришни ривожлантириш юзасидан лойиҳалаштирилаётган кўрсаткичлар асосий фондларни тез янгилашга, **капитал қурилиш** ҳажмларини кўпайтириш ва унинг самарадорлигини кескин оширишга таянади. Республика территорияси бўйича пул билан таъминлашнинг барча манбалари ҳисобига ажратиб бериладиган капитал маблағ 7 миллиард 115 миллион сўмни ташкил этади. Бу — 1985 йилгидан 3 процент ортиқдир.

Саноатни, айниқса, машинасозлик, қора ва рангли металлургияни, химия ва нефть химиясини, озиқ-овқат саноати ва маҳаллий саноат ҳамда қурилиш индустриясини ривожлантириш учун ажратиб бериладиган маблағ анча кўпайтирилади.

Қишлоқ хўжалигини ривожлантириш учун бажариладиган ишларнинг бутун комплекси бўйича 2,5 миллиард сўм, ёки бутун капитал маблағ ҳажмининг 40 процентидан кўпроғи сарф қилинади. Шу билан бирга қарийб 1,2 миллиард сўм ирригация ва мелиорация ишларига ажратиб берилади.

Ноишлаб чиқариш тармоқлари соҳасига салкам 1,5 миллиард сўм сарф қилинади. Бунда уй-жой қурилиши, халқ маорифи ва бошқа баъзи тармоқларда илдам суръатларга эришиш таъминланади.

Капитал маблағларнинг самарасини ошириш, объект ва қувватларни тезроқ ишга тушириш мақсадида ишлаб чиқаришга мўлжалланган маблағларнинг 79 проценти келгуси йилга ўтказиладиган қурилишларга, 70 процентга яқини ишга тушириладиган объектларга ажратиб берилади. Бу аввалги йиллардагидан анча кўп. Янгидан қурила бошлайдиган объектлар сони 185 та ёки 15 процент қисқартирилади.

Ишлаб турган корхоналарни техника билан қайта жиҳозлаш ва реконструкция қилиш учун бўладиган харажатлар қарийб учдан бир қисми миқдорида кўпайтирилади, капитал маблағлар, умуман, 5 процент ошгани ҳолда уларнинг ҳиссаси 34 процентгача ортади. Битказилмай қолган қурилишлар салмоғини 1985 йил бошларидаги 80 процентдан 69 процентгача қисқартириш планлаштирилмоқда.

Планда **бинокорлик материалларини** ишлаб чиқариш, **қурилиш индустриясини** ривожлантириш ва пудрат ишлари ҳажмини ошириш кўрсаткичлари капитал қурилишнинг эҳтиёжлари билан боғланган ҳолда белгилаб чиқилди. Бир неча миллион тонна цемент ишлаб чиқарилади, деворбоп материаллар 6,5 процент, йиғма темир-бетон 5,6, шу жумладан, йирик блок ва йирик панелли уйсозлик элементлари 18,9 процент кўпроқ ишлаб чиқарилади.

Аҳолининг фаровонлигини янада юксалтириш соҳасидаги комплекс тадбирлар ижтимоий ишлаб чиқаришни ривожлантириш ва унинг самарадорлигини оширишнинг юксак суръатлари асосида ишлаб чиқилди. Аҳолининг пул даромадлари 677,5 миллион сўм, ёки 3,9 процент кўпаяди, жон бошига тўғри келадиган реал даромадлар 1,1 процент ортади.

Чакана товар обороти 6,8 процент кўпайиб, 14 миллиард 270 миллион сўмни ташкил этади, шу жумладан, алкогол ичимликлари реализациясини ҳисобга олмаганда 12 миллиард 775 миллион сўмни ташкил этади. Чакана товар оборотини бажариш юзасидан савдо ходимларини рағбатлантириш алкогол ичимликларнинг пландаги ҳажмини чиқариб ташлаш йўли билан белгиланади. Аҳолига сотиладиган гўшт ва гўшт маҳсулотлари, ёғ, мева-сабзавот маҳсулотлари ва узум, шунингдек, энг муҳим саноат моллари — ип газлама, кийим-кечак, пойабзал, бинокорлик материаллари, холодильник, енгил автомобиллар ва рўзғор учун керакли бошқа техниканинг миқдори анча кўпайтирилади. Аҳолига пулли хизмат ҳажми 7 процент, шу жумладан, маиший хизмат ҳажми 9,8 процент оширилади.

Келгуси йилда пул билан таъминлашнинг ҳамма манбалари ҳисобига уй-жой ва коммунал қурилиши катта ҳажмда амалга оширилади. 6 миллион 910 минг квадрат метр саҳнли, шу жумладан, давлат капитал маблағлари ҳисобига 3 миллион 146 минг ва уй-жой кооперативлари ҳисобига 736 минг квадрат метр саҳнли уй-жой қуриш мўлжалланади. Коммунал хўжаликни ривожлантириш учун 161 миллион сўм ажратиб берилади. Бу маблағдан иссиқлик билан таъминлашни, марказлаштирилган тартибда сув билан таъминлашни яхшилаш учун фойдаланилади.

Тошкент метрополитенининг «Тошкент» станциясидан «Чкалов» станциясига олиб борадиган иккинчи линиясини қуриш давом эттирилади ва «Навоий» станциясидан «Беруний» станциясигача йўл қурила бошлайди.

Умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилиш ҳақидаги қоидаларга мувофиқ халқ маорифи янада ривожлантирилади. 1986 йилдан умумий ўрта таълимнинг янги структурасига ўтила бошлайди: олти ёшдаги 55 минг бола биринчи синфларда ўқишга киришади, болалар боғчаларида 17 минг бола биринчи синф программасига мувофиқ ўқитилади. Кундузги умумий таълим мактабларида ўқувчилар сони қарийб 4,1 миллион кишини ташкил этади, мактабгача тарбия муассасаларидаги болалар сони 14 процент ортиб, қарийб 1,4 миллион нафарга етади. Бу эса мактабгача тарбия муассасалари билан таъминлашни ҳозирги 42,3 процентдан 45 процентгача ошириш имконини беради.

Олий ва ўрта махсус ўқув юртларини тамомлаб чиқувчи мутахассислар сони 133 минг кишига кўпайтирилади. Олий ўқув юртлари ва техникумлар 170 минг ўқувчини қабул қилади. Ҳунар-техника таълими системасида 163 минг малакали ишчи тайёрланади. 256 минг киши бевосита ишлаб чиқаришнинг ўзида оммавий касбларни ўрганади. Таълимнинг ҳамма формаларига жалб этиладиган кишиларнинг умумий сони қарийб 5,2 миллион нафарга етади.

Планда маданият муассасаларининг моддий-техника базасини янада мустаҳкамлаш, оммавий кутубхоналар, клуб муассасалари ва киноустановкалар сонини ошириш кўзда тутилган. Китоб, газета ва бошқа босма нашрлар чиқариш кўпайтирилади.

Соғлиқни сақлаш, социал таъминот, физкультура ва спортни ривожлантириш кўрсаткичлари зўр эътибор билан тузиб чиқилди. Касалхоналардаги ўринларнинг умумий сони 6 мингта кўпайиб, 230 мингтадан ошиб кетади, ҳар 10 минг кишига тўғри келадиган ўринлар сони 121,4 тага етказилади. 4017 ўринли касалхоналар ва 6,9 минг кишини қабул қиладиган поликлиникалар ишга туширилади. Врачлар ва ўрта медицина ходимларининг сони оширилади.

Келгуси йилда **атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш** юзасидан катта ҳажмдаги ишлар лойиҳалаштирилмоқда. Шу мақсадлар учун 90,5 миллион сўм сарф қилинади. Бу — 1985 йилдагидан 6,5 процент ортиқ.

План лойиҳаси республиканинг минерал хом ашё базасини янада кенгайтириш ва мустаҳкамлаш мақсадида фойдали қазилмаларни қидириб топиш, нефть ва газни чуқур пармалаш юзасидан катта ҳажмдаги **геология-разведка ишларини** бажариш мўлжалланади. Шу мақсадда тегишли миқдорда капитал маблағ ажратилади.

(Давоми тўртинчи бетда).

ЎЗБЕКИСТОН ССРНИ ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1986 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИ ҲАҚИДА ҲАМДА ЎЗБЕКИСТОН ССРНИ ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1985 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИ ҚАНДАЙ БАЖАРИЛАЁТГАНИ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши иккинчи ва учинчи бетларда).

Табиий ва иқтисодий шароитлардан тўлароқ фойдаланиш, комплекслаш даражасини ошириш ва хўжаликларни ихтисослаштиришни чуқурлаштириш асосида **ишлаб чиқарувчи кучларни жойлаштиришни такомиллаштириш,** область ва районларнинг, хусусан, қўриқ ва янгидан ташкил этилган районларнинг иқтисодий ҳамда социал тараққиёт даражасини тенглаштириш юзасидан комплекс тадбирларни амалга ошириш давом эттирилади. Кичик шаҳарлар, шаҳар типидаги посёлкалар ва қишлоқ район марказларидаги ишлаб чиқарувчи кучлар ўтган йиллардагидек жадал суръатлар билан ривожлантирилади. Бундай жойларда корхоналар, филиал ва цехларни, социал маданий-маиший объектларни вужудга келтириш кўзда тутилади.

Келгуси йилда Ғарбий Сибирь нефть-газ комплексини, РСФСРнинг Ноқоратупроқ ва БАМ районларини ривожлантиришдан иборат Умумиттифоқ программаларини амалга оширишда республикамиз ҳам қатнашаверади. Бу ерларда Ўзбекистон ишчилари ва мутахассисларининг кучи билан катта ҳажмдаги ишлар бажарилмоқда.

Республикада вужудга келтирилган кўп тармоқли экономика унинг **ташқи иқтисодий алоқаларини** кенгайтириш учун мустаҳкам негиз бўлиб хизмат қилади. Экспорт қилинадиган маҳсулотларнинг ҳажми 10 процентгача кўпайтирилади. Ўзбекистон ССР ишлаб чиқариш объектларини қуриш, ерларни мелиорациялаш, фойдали қазилмаларни қидириб топиш ва мутахассис кадрлар тайёрлаш соҳасида ривожланаётган мамлакатларга тобора кўпроқ ёрдам беради.

Ижтимоий ишлаб чиқаришнинг лойиҳалаштирилган кўрсаткичлари **моддий-техника ресурслари** билан тўла мувофиқлаштирилган. Материалларнинг прогрессив турларини жорий этиш ва асосий материаллар ўрнини босадиган материалларни ишлатиш, маҳаллий хом ашё ва ишга яроқли чиқитларни хўжалик оборотига кенг жалб қилиш йўли билан бу ресурслардан самарали ва оқилона фойдаланиш кўзда тутилади.

Моддий ресурсларни тежаш юзасидан тиғиз топшириқлар белгиланмоқда. Ишлаб чиқариш билан алоқаси бўлмаган харажатларни тежаш ва қисқартириш ҳисобига электр ва иссиқлик энергиясини, қора ва рангли металлар прокатини ишлатишни қўшимча равишда камида 3 процент, ёғоч-тахта ишлатишни 5, бензин ва дизель ёқилғиси сарфини 9 процент камайтириш планлаштирилмоқда.

Министрликлар ва идоралар ресурсларни тежаш ҳақида берилган топшириқларнинг бажарилишини қаттиқ назорат қилиб туришлари зарур. Бу чора хўжаликни мутаносиб равишда ривожлантиришнинг ҳал қилувчи шартларидан биридир.

Юқорида айтилган гаплардан маълумки, экономика ва маданиятни юксалтириш юзасидан план лойиҳасида белгиланган суръатлар социал-иқтисодий ривожланишнинг Асосий йўналишларида Ўзбекистон ССР учун белгиланган топшириқлар совет жамиятининг тараққиётида сифат жиҳатидан янги босқич бошланган шароитда муқаррар бажарилишини таъминлайди.

План тасдиқланганидан кейин хўжалик ҳаётининг қонуни бўлиб қолади. Халқ депутатлари Советлари ва уларнинг ижроия органларининг бутун диққат-эътибори ўзларига берилган кенг ҳуқуқлардан тўла ва самарали фойдаланишга қаратилиши керак. Улар халқ хўжалигининг ҳамма соҳаларига эътиборни кучайтиришлари, республикамиз тасарруфидаги барча нарсалардан оқилона фойдаланишни таъминлашлари лозим.

Биринчи навбатда барча меҳнат коллективларининг фаолиятини кучайтириш ва уларнинг бутун куч-ғайратларини сарфлаб ишлашлари ҳамда ижодий ташаббус кўрсатишларига эришмоқ керак. Советлар ўзларининг кенг ваколатларига таяниб, социал-иқтисодий ривожланишнинг резервларини қунт билан ишга солишлари, хўжалик ва маданий қурилишнинг ҳамма участкаларида бир маромда, пухта иш олиб борилишини таъминлашлари керак.

Министрликлар, идоралар ва Советларнинг ижроия комитетлари олдида жуда муҳим вазифалар турибди. Улар қисқа муддатларда йиллик план топшириқларини ойма-ой, кварталма-квартал бир текис тақсимлаб, ҳар бир корхонага, ҳар бир ташкилот ва хўжаликка маълум қилишлари лозим. Янги йилнинг биринчи кунлариданоқ барча хўжалик бўғинларининг бир маромда зўр ғайрат-шижоат билан ишлай бошлашини таъминлаш, қолоқ участкаларга кўпроқ эътибор қилиб, камчиликларни йўқотишда уларга ёрдам бериш зарур.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVI пленуми юксак талаблари асосида давлат, план ва ижрочилик интизомини қатъиян мустаҳкамлаш, барча ишлаб чиқариш бўлинмаларида, ҳар бир иш жойида ғоят унумли, сифатли ишлашни таъминлаш, социалистик мусобақани авж олдириш, илғорлар тажрибасини актив жорий этиш олдимизда турган вазифаларни муваффақиятли ҳал этишнинг жуда муҳим шартидир.

Ўн иккинчи беш йиллик биринчи йилининг тиғиз, лекин тамомила реал бўлган топшириқларини амалга ошириш халқ хўжалигини ижтимоий ишлаб чиқаришни интенсивлаш ва унинг самарадорлигини ошириш йўлига ўтказиш ва шу асосда экономикани юксалтириш, аҳоли фаровонлигини ошириш ва, умуман, 1986—1990 йиллар планини муваффақиятли бажариш ва республиканинг умумиттифоқ меҳнат тақсимотига қўшадиган ҳиссасини кўпайтириш учун жуда катта аҳамиятга эгадир.

Республикамиз меҳнаткашлари партиянинг режаларини амалга ошира бориб, социал-иқтисодий ривожланиш, КПССнинг XXVII съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XXI съезди қўядиган вазифаларни бажаришда янги, юксак марраларни эгаллайдилар, деб ишонч билдиришга ижозат бергайсиз. **(Қарсаклар).**

ЎЗБЕКИСТОН ССРНИНГ 1986 ЙИЛГИ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИ ТЎҒРИСИДА ВА ЎЗБЕКИСТОН ССРНИНГ 1984 ЙИЛГИ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИНИНГ ИЖРОСИ ҲАҚИДА

Ўзбекистон ССР молия министри депутат И. А. КАРИМОВ доклади

Депутат ўртоқлар! Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Ўзбекистон ССРнинг 1986 йилги Давлат бюджети лойиҳасини сизларнинг муҳокамангизга ва тасдиқлашингиз учун тақдим этмоқда. Лойиҳа 1986 йилда республикани иқтисодий ва социал ривожлантириш давлат планига тўла мувофиқ равишда тузилган бўлиб, партиянинг социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштириш ва шу асосда халқ фаровонлигини янада ўстириш тўғрисидаги программавий талабларига асосан жавоб беради.

Бутун мамлакатимиз меҳнаткашлари каби Ўзбекистон меҳнаткашлари ҳам экономикани интенсив ривожлантириш изига кўчириш, халқ хўжалигини бошқаришни такомиллаштириш, меҳнат ва давлат интизомини мустаҳкамлаш, жуда қаттиқ тежамкорлик режимига риоя қилиш тўғрисида, ичкиликбозлик ва алкоголизмга қарши кураш ҳақида партиямиз белгилаб берган кўрсатмаларни амалга оширишга актив равишда қўшилмоқдалар. КПССнинг янги таҳрирдаги Программаси, таклиф этилаётган ўзгартишлар билан партия Устави ва иқтисодий ва социал ривожланишнинг ўн иккинчи беш йилликка ҳамда 2000 йилгача бўлган даврга мўлжалланган Асосий йўналишлари лойиҳалари якдиллик билан қўллаб-қувватланмоқда.

Совет кишилари Коммунистик партиянинг ташқи ва ички сиёсатини чин кўнгилдан қўллаб-қувватламоқдалар. Партиянинг сиёсатида халқимизнинг манфаатлари ва хоҳиш-иродаси, унинг Ер юзида тинчликни сақлашга, Ватанимизнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини мустаҳкамлашга, совет кишиси янада яхшироқ яшаши ва ишлашига бўлган интилиши ўзининг мужассам ифодасини топмоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVI пленумининг принципиал кўрсатмалари изчиллик билан амалга оширилиши туфайли ўтган давр ичида республикада хўжалик юритиш методлари бирмунча ўзгартирилди, ажратиб берилаётган моддий ва молиявий ресурслардан янада омилкорлик билан фойдаланиш туфайли колхозлар, совхозлар, пахта заводларининг молиявий-иқтисодий аҳволи мустаҳкамланмоқда. Энергетика ва электрлаштириш министрлиги, Гўшт ва сут саноати министрлиги, Геология министрлиги, Монтаж ва махсус қурилиш ишлари министрлиги, Автомобиль транспорти министрлиги, Автомобиль йўллари қуриш ва улардан фойдаланиш министрлиги, Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги, Тайёрлаш министрлиги, Балиқ хўжалиги давлат комитети, Госснаб, шунга ўхшаш министрликлар, идораларнинг корхона ва ташкилотларида молиявий кўрсаткичлар ва бюджет олдидаги мажбуриятлари асосан барқарор бажарилиши таъминланмоқда.

Шу билан бирга, бюджетнинг ўтган даврдаги ижроси якунларини, халқ хўжалигининг бир қанча тармоқларидаги молиявий-иқтисодий аҳволни ва молиявий интизомнинг ҳолатини танқидий кўриб чиқиб, бу ишда ҳали кўпгина камчиликлар, фойдаланилмаган катта имкониятлар ва резервлар борлигини тан олмоқ керак.

Ўтган давр ичида биз республиканинг барча министрликлари, идоралари, корхона ва ташкилотлари давлат планида ва бюджетида кўзда тутилган топшириқларнинг бажарилишини тўлиқ таъминлашларига муваффақ бўла олмадик.

Республикада барпо этилган ишлаб чиқариш ва фан-техника қувватлари ва имкониятларидан, меҳнат унумдорлигини ва ишлаб чиқариш рентабеллигини ошириш резервларидан тўла-тўкис фойдаланилмай келинмоқда. Бир қанча тармоқларда, айниқса қишлоқ хўжалигида ва қурилишда ҳали ҳам планда кўрсатилганидан кўпроқ харажат қилинишига йўл қўйилмоқда. Республиканинг кўпгина корхона ва ташкилотлари маҳсулотнинг таннархини ва унга материал сарфлашни камайтириш юзасидан шу йил учун олган мажбуриятларини бажармаяптилар. Бугунги кунда саноат корхоналари ва ташкилотларининг фақат учдан бир қисмига яқини моддий ва молиявий ресурсларни тежаш ҳисобига эга.

Министрликлар ва идоралар истеъмол моллари ишлаб чиқариш, унинг турларини кенгайтириш ва реализация қилиш ҳамда ҳақ тўланадиган хизмат турларини кўпайтириш ва кенгайтириш юзасидан белгиланган топшириқларни бажаришда анчагина орқада қолишга йўл қўймоқдалар, истеъмол моллари ва маиший хизматнинг сифати тубдан яхшиланиши талаб қилинади. Кенгайтирилган такрор ишлаб чиқаришнинг, капитал қурилишни пул билан таъминлашнинг, иқтисодий рағбатлантириш фондларини вужудга келтиришнинг, ўз оборот маблағларини тўлдиришнинг ҳамда бюджет билан ва банклар билан ҳисоб-китоб қилишнинг асосий манбаи бўлган фойда олиш планлари бажарилмаяпти.

Ўзбекистон ССР Мева-сабзавот хўжалиги министрлиги (министр ўртоқ Абдуллаев), Енгил саноат министрлиги (министр ўртоқ Қурбонов), Озиқ-овқат саноати министрлиги (министр ўртоқ Қосимхўжаев), Қурилиш министрлиги (министр ўртоқ Потуремский), Қишлоқ қурилиши министрлиги (министр ўртоқ Набиев), Главташкентстрой (ўртоқ Дудин), Савдо министрлиги (ўртоқ Ҳасанов), Ўзбекбирлашув (ўртоқ Маҳмудов), Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министрлиги (ўртоқ Куксенко) ва бошқа министрликларнинг корхоналарида бу кўрсаткичларни бажариш қониқарсиз аҳволда қолмоқда.

Унумсиз харажатлар ва нобудгарчиликларга йўл қўйиш оқибатида корхона ва ташкилотларга, умуман республика халқ хўжалигига катта зарар етказилмоқда.

Ишлаб чиқаришда йўл қўйилаётган катта нобудгарчиликларнинг энг муҳим сабабларидан бири — маҳсулот етказиб бериш юзасидан тузилган шартнома интизомига риоя қилмасликдир. Шу йилнинг 11 ойи ичида саноат корхоналарининг учдан бир қисмидан кўпроғи ўзларининг шартномавий мажбуриятларини 550 миллион сўмликдан зиёд миқдорда бажармадилар. Шуни ҳам айтиш керакки, уларнинг кўплари топшириқларни буюртма берилмаган ва сифатсиз маҳсулот ишлаб чиқариш ҳисобига бажармоқда.

Енгил саноат министрлиги, Озиқ-овқат саноати министрлиги, Мева-сабзавот хўжалиги министрлиги корхоналарида, республиканинг қурилиш министрликларида, идораларида кўп исрофгарчиликка йўл қўйилмоқда. Чунончи, Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлигининг корхоналари томонидан бу йил фақат жарималар, пенялар, неустойкалар ҳисобига тўланган маблағ салкам 30 миллион сўмни ташкил қилади.

Ажратиб берилаётган маблағларни тежамасдан сарфлаётган, хўжасизлик ҳолларига йўл қўйиб, халқ хўжалигига зарар етказаётган конкрет шахсларга нисбатан масъулиятни ошириш керак. Давлат маблағини ўғирлаган ва талон-торож қилганлардан қандай қаттиқ жавоб сўралса, мана шу нуқсонлар учун ҳам худди шундай жавоб сўралиши керак, албатта.

Корхона ва ташкилотларнинг ўз оборот маблағини плансиз мақсадларга сарфлаш ва аввало товар ва материалларнинг нормативдан ортиқча запаслари кўпайиб, шу беш йилликда республикада тахминан уч баравар ошганлиги масаласига жуда жиддий эътибор бериш керак. Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги, Озиқ-овқат саноати министрлиги, Мева-сабзавот хўжалиги министрлиги, Қурилиш министрлиги, Главташкентстрой, Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министрлиги корхоналарида хом ашё, материал ва тайёр маҳсулотларнинг нормативдан ортиқча запаслари анчагина ошди. Савдо тармоғидаги молларнинг нормативдан ортиқча запаслари ҳали ҳам кўплигича қолмоқда. Бу запаслар кейинчалик сотилмай касод бўлиб ётган моллар қаторига қўшилмоқда, уларнинг нархини арзонлаштиришда давлатнинг анчагина пул маблағи сарф бўлмоқда.

Республикада капитал қурилишдаги кредит қарздорлиги кўпайиб бораётганлиги айниқса ташвишлидир. Бу кейинги йилларда чала қолган қурилишлар кўпайиши, ўз маблағлари етишмаслиги, асбоб-ускуналар ва материалларнинг нормативдан ортиқча запасларини сафарбар этиш юзасидан белгиланган топшириқлар бажарилмаслиги оқибатида вужудга келмоқда.

Кўпгина хўжалик раҳбарлари нормал ҳол эмаслиги яққол кўриниб турган бундай аҳволни асосан маҳсулот етказиб бериш интизомининг бузилиши, моддий-техника таъминотидаги камчиликлар (шу сабабли улар хом ашё, материаллар ва комплектловчи буюмларни «эҳтиётдан» сотиб олишга мажбур бўлмоқдалар), планлаштиришдаги камчилик ва нуқсонлар билан изоҳламоқдалар, бундай камчилик ва нуқсонлар сабабли тайёр маҳсулот касодга учраб, омборларда қалашиб қолмоқда.

Лекин асосий масала ана шу камчиликларга боғлиқ эмас, албатта. Гап аввало шундаки, айрим хўжалик ташкилотларининг раҳбарлари хўжалик ҳисобининг асосий принципларини мутлақо эътиборга олмаётирлар, планлар қандай қийинчиликлар билан бажарилаётганлигини ва маҳсулот реализация қилиш натижаларини ишлаб чиқариш харажатлари билан таққослаб кўрмаётирлар. Шу хўжаликларда техника базаси неча йиллардан бери янгиланмасдан қоляпти, замонавий технологияни жорий этишга керакли даражада қизиқиб қаралмаяпти. Кўпгина раҳбарлар ва хўжалик ходимлари онгига ишга истеъмолчилик билан, тайёрга айёрлик билан ёндашиш одати сингиб кетган. Улар йўл қўйилган зарарни ва пландан ташқари харажатларни давлат ҳисобига қоплаб юборишга интилмоқдалар.

Айни вақтда уларнинг кўпчилиги ўзларининг бюджет олдидаги мажбуриятларини муттасил бажармай келмоқдалар. Ўтган давр ичида Мева-сабзавот хўжалиги министрлиги, Енгил саноат министрлиги, Озиқ-овқат саноати министрлиги, Савдо министрлиги, Маҳаллий саноат министрлиги, Нефть маҳсулотлари давлат комитетининг корхоналари, Тошкент заргарлик фабрикаси ва бошқа корхоналар давлат бюджетидан кўпгина қарздор бўлиб қолдилар, аввало оборот солиғи ва фойдадан бериладиган ажратмалар планини бажармадилар.

Мана шу камчиликлар оқибатида республика бюджетини ҳам, маҳаллий бюджетларни ҳам ижро этишда анчагина қолоқликка йўл қўйилди. Бу эса планлаштириб қўйилган харажатларни пул билан таъминлашда катта қийинчиликларга олиб келди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети раҳбарлигида республикада тўлиқ тушмасдан қолган даромадларнинг ўрнини қоплаш учун қўшимча манбаларни ишга солиш соҳасида жуда қатъий чоралар кўрилди. Шу туфайли ҳозирги вақтда Давлат планида ва бюджетида кўзда тутилган ҳамма топшириқларни муттасил пул билан таъминлаш йўлга қўйилди. Шунинг билан бирга умуман йилни муваффақиятли тугаллаш имконини берадиган чора-тадбирлар кўрилмоқда.

Министрликлар, идоралар, корхоналар ва ташкилотларнинг раҳбарлари шу йилнинг кутилаётган якунларини яна бир бор танқидий таҳлил этишлари ва 1986 йилги план ҳамда бюджетда кўзда тутилган топшириқлар муттасил бажарилишини ташкил этиш учун барча зарур ишларни қилишлари лозим.

Шу билан бирга эскирган фикрларни ўзгартириш ва неча йиллар давомида ишда вужудга келган сийқа усуллар ва андозалардан воз кечиш катта аҳамиятга эга бўлади. Аввало биз ҳар бир корхона, ҳар бир тармоқни, бутун халқ хўжалигини интенсив ривожланиш йўлига ўтказишимиз, ишлаб чиқариш аппаратимизни сифат жиҳатидан янги асосда қайта қуриш соҳасида ўртага қўйилган вазифаларни қатъият ва изчиллик билан амалга оширишимиз ҳаётий зарурат эканлигини жуда яхши тушуниб олишимиз керак.

Ўзбекистон ССРнинг 1986 йилги Давлат бюджети даромадлар ва харажатлар бўйича 8 миллиард 245 миллион 300 минг сўм миқдорда ёки Олий Совет томонидан тасдиқланган Ўзбекистон ССРнинг 1985 йилги бюджетидан 4,1 процент кўп қилиб белгиланди.

Ўзбекистон ССРнинг 1986 йилги Давлат бюджети лойиҳасида планларимизнинг энг асосий социал-сиёсий мақсади очиқ-равшан белгилаб берилган, бу мақсад совет кишиларининг ўсиб бораётган эҳтиёжларини тўла-тўкис ва ҳар томонлама қондиришдан ҳамда уларнинг турмуш даражасини оширишдан иборатдир.

Аввалги йилларда бўлгани каби, бу гал ҳам бюджет даромадларининг асосий манбалари — давлат корхоналари ва ташкилотларининг оборот солиғи ва фойдадан берадиган тўловлари бўлиб, улар 5 миллиард 128 миллион 900 минг сўмни ёки бюджет барча даромадларининг 62,2 процентини ташкил этади. Бу даромадларни, аввало, ишлаб чиқаришни интенсивлаш резервларидан тўла-тўкис фойдаланиш ва меҳнат унумдорлигини ошириш, халқ истеъмол қиладиган моллар ишлаб чиқаришни ва маиший хизматни кўпайтириш ҳамда сифатини яхшилаш, халқ хўжалигининг ҳамма соҳаларида қаттиқ иқтисодий тежашга ва тежамкорликка риоя қилиш ҳисобига таъминлаш кўзда тутилмоқда.

Аҳолидан олинадиган давлат солиқлари тушуми белгиланаётган иш ҳақи фондига ва амалдаги ставкаларга биноан 956 миллион 700 минг сўмни, ёки бюджет ҳамма даромадларининг атиги 11,6 процентини ташкил қилади.

Ўзбекистон ССРнинг 1986 йилги Давлат бюджети харажатлари қуйидаги миқдорларда белгиланмоқда:

халқ хўжалиги тармоқларини пул билан таъминлаш харажатлари 3 миллиард 761 миллион 900 минг сўм миқдорида планлаштирилмоқда. Бундан ташқари, мазкур мақсад учун корхоналарнинг ўз маблағи ва банк кредитлари 4 миллиард 283 миллион 800 минг сўм миқдорида сарфланади. 1986 йилда халқ хўжалиги тармоқларини ривожлантиришга ҳаммаси бўлиб 8 миллиард 45 миллион 700 минг сўм ёки 1985 йилга нисбатан 5,8 процент кўп маблағ сарфлаш кўзда тутилмоқда.

Саноатни ривожлантиришга бюджет лойиҳасида 350 миллион 500 минг сўм ёки 1985 йилга нисбатан 3,2 процент кўп маблағ сарфлаш кўзда тутилади.

Техника тараққиётини ва ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини оширишни таъминлайдиган тармоқлар фойдасига каттагина структура силжишлари, шунингдек, ишлаб чиқаришни техника билан қайта қуроллантириш ва янгилаш назарда тутилмоқда.

Халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш, уларнинг турларини ошириш ва сифатини яхшилаш билан боғлиқ бўлган тадбирларга анчагина маблағ сарфланади.

Бюджет лойиҳасида агросаноат комплексини янада жадал юксалтириш билан боғлиқ бўлган тадбирларга катта аҳамият берилмоқда.

Қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга, унинг моддий техника базасини мустаҳкамлашга, ишлаб чиқаришни комплекс механизациялаш ва индустриялашга, қишлоқ жойларидаги маданий-маиший объектлар қурилишини ва ободончилик ишларини кенг миқёсда авж олдиришга бюджет лойиҳасида 1 миллиард 478 миллион 200 минг сўм маблағ ажратиш кўзда тутилган. Бу — бюджетнинг халқ хўжалигини ривожлантиришга сарфланадиган барча маблағининг қарийб 40 процентини ташкил этади.

Ўтган йилларда бўлганидек келгуси йилда ҳам кам рентабелли ва зарар кўрувчи колхоз ҳамда совхозларга уй-жой, маданий-маиший объектлар ва йўл қурилиши учун, паст рентабелли ва зарар кўрувчи колхоз ҳамда совхозлар сотадиган қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг харид нархларига устама ҳақ тўлаш учун бюджетдан маблағ ажратиш кўзда тутилган. Шу мақсадлар учун ҳаммаси бўлиб 224 миллион 200 минг сўм пул сарфланади.

Ягона марказий орган — СССР Госагропроми, шунингдек, жойларда янги бошқарув органларининг ташкил этилиши қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштиришни янада кўпайтиришга, саноат корхоналарини ва аҳолини бундай маҳсулотлар билан таъминлашни яхшилашга шубҳасиз хизмат қилади.

Капитал қурилиш социал-иқтисодий ривожланишни ва фан-техника тараққиётини жадаллаштириш соҳасида қўйилган вазифаларни ҳал этишда катта аҳамиятга эга.

1986 йилги иқтисодий ва социал ривожланиш плани лойиҳасида кўзда тутилган давлат капитал маблағи ҳажмига мувофиқ равишда капитал қурилишни пул билан таъминлаш харажатлари 3 миллиард 570 миллион 500 минг сўмни ташкил этади. Шу маблағнинг 1 миллиард 806 миллион 400 минг сўми ёки ҳамма харажатларнинг 50,6 проценти бюджет ҳисобидан таъминланади.

Капитал қурилишни пул билан таъминлаш плани лойиҳасида қурилишлардаги ўрнатилмаган асбоб-ускуналар ва бошқа моддий бойликларнинг нормативдан ортиқча запасларини қисқартириш ҳисобига қурилишнинг 128 миллион 500 минг сўм миқдоридаги ички ресурсларини сафарбар этиш топшириғи кўзда тутилган.

1986 йилги Давлат бюджети лойиҳасида **уй-жой-коммунал хўжалигини, транспорт ва алоқани пул билан таъминлаш харажатлари** 724 миллион 700 минг сўм миқдорида белгиланган. Бу маблағ республикани иқтисодий ва социал ривожлантириш планига мувофиқ шу тармоқларни янада ривожлантиришни тўла-тўкис таъминлай олади.

Уй-жой-коммунал хўжалиги учун ажратилган маблағларнинг 60 миллион 500 минг сўми уй-жой фондини капитал ремонт қилишга, иссиқ сув таъминоти чиқимларидаги тафовутларни тўлашга, иссиқлик билан таъмин қиладиган иншоотларни ва тармоқларни ишлатишда кўриладиган зарарни қоплашга, спорт ва бошқа объектлар қурилишига сарфланиши кўзда тутилган.

Шаҳарларни ва район марказларини ободонлаштиришга, маҳаллий Советларнинг уй-жой фондини капитал ремонт қилишга, квартираларни ва қишлоқ аҳоли пунктларини газ ҳамда телефон билан таъминлашга қилинадиган харажатларни 1985 йилга нисбатан кўпайтириш мўлжалланмоқда.

Умуман бюджетдан уй-жой-коммунал хўжалигига, транспорт ва алоқага қилинадиган харажатлар 1986 йилда 1985 йилга нисбатан 20,4 процент кўпроқ белгиланмоқда.

Аҳолининг ўсиб бораётган талаб-эҳтиёжларини янада тўла-тўкис қондириш мақсадида партиямиз билан давлатимизнинг савдо ва маиший хизматни ҳар томонлама яхшилаш тўғрисидаги энг муҳим кўрсатмаси 1986 йилги бюджет лойиҳасида изчил ифода этилган.

Аҳолига савдо ва маиший хизмат кўрсатишни пул билан таъминлашга бюджет лойиҳасида 101 миллион 800 минг сўм ажратиш планлаштирилмоқда. Бу маблағни аҳолига хизмат қиладиган мана шу энг муҳим соҳаларнинг моддий базасини янада мустаҳкамлашга ишлатиш мўлжалланмоқда.

Унумсиз харажатларни, нобудгарчиликларни ва умуман муомала чиқимларини қисқартиришга, товар ресурсларининг сақланишини таъминлашга ҳамда шу ресурслардан янада оқилона ва жадал фойдаланишга қаратилган аниқ-равшан тадбирлар кўзда тутилмоқда.

Партиямиз билан ҳукуматимизнинг совет халқи социал эҳтиёжларини тобора тўла-тўкис қондириш, маънавий бой, баркамол шахсни вояга етказиш тўғрисидаги ғамхўрлиги **социал-маданий тадбирларга** ажратилган маблағларда ўзининг ёрқин ифодасини топган.

Бу мақсадлар учун Ўзбекистон ССР Давлат бюджети лойиҳасида 4 миллиард 191 миллион 800 минг сўм ёки бюджет ҳамма харажатларининг 50,8 процентини ажратиш кўзда тутилади. 1985 йилга нисбатан бу харажатлар 6,3 процент кўпаяди.

Бюджетда умумий таълим ва ҳунар мактабини ислоҳ қилишнинг Асосий йўналишларида 1986 йил учун кўзда тутилган тадбирларни амалга ошириш тўла-тўкис таъминланади. Маориф харажатлари 6,9 процент кўпаяди.

Республика бюджетида ҳар йили ўқувчиларни дарсликлар билан бепул таъминлашга 7 миллион сўмдан кўпроқ пул ажратиш кўзда тутилади. Таъминоти кам оилаларнинг фарзандларини кийим-кечак, пойабзал, озиқ-овқат билан таъминлаш ва уларга бошқа турда моддий ёрдам бериш учун 1986 йилда ажратиладиган маблағ 20 процент кўпайтирилади.

1984 йил июлидан бошлаб мактабгача тарбия болалар муассасаларида болаларнинг овқатланиш нормаси 10—15 процент кўпайтирилди, оиланинг ҳар бир аъзоси ҳисобига даромади ойига 60 сўмдан ошмайдиган ота-оналардан ҳақ олинмайди, тўртта ва ундан кўп боласи бўлган ота-оналардан 50 процент кам ҳақ олинади. Шу тадбирлар амалга оширилиши туфайли республиканинг мактабгача тарбия муассасаларидаги болаларнинг 60 процентидан кўпроғи учун ота-оналар ҳақ тўламайди, бу харажатлар тўла-тўкис давлат ҳисобидан қопланади.

Партиямиз билан давлатимиз одамларнинг сиҳат-саломатлиги тўғрисида ғамхўрлик қилишни доимо социал сиёсат соҳасидаги ўзининг энг муҳим вазифаларидан бири деб ҳисоблаб келмоқда. Соғлиқни сақлаш касалликларнинг олдини олишни яхшилаш йўлидан ривожланиб боради.

Соғлиқни сақлашнинг моддий-техника базасини янада мустаҳкамлаш мўлжалланмоқда, медицина фани ва техникасининг замонавий ютуқлари даражасида даволаш учун зарур бўлган ҳамма нарсалар билан касалхоналарни таъминлаш иши фаол олиб борилади. Соғлиқни сақлашни ва физкультурани ривожлантиришга 952 миллион 300 минг сўм, яъни 1985 йилга нисбатан 5,2 процент кўп пул ажратилмоқда.

1986 йилда медицина муассасаларида Улуғ Ватан уруши инвалидлари ва қатнашчилари учун, етим қолган болалар учун овқатланиш харажатлари нормаси кўпайтирилади. Гўдаклар уйлари учун ўйинчоқлар, анжомлар, туғруқхоналар учун махсус инвентарь сотиб олишга, чақалоқлар учун сут аралашмалари ва донорлик кўкрак сутини бепул беришга бюджетдан маблағ ажратиш кўзда тутилган.

Социал таъминот учун 1986 йилги бюджет лойиҳасида 845 миллион 100 минг сўм ёки 1985 йилга нисбатан 5,8 процент кўп пул сарфлаш белгиланди. Шу маблағнинг 20 миллион сўмдан кўпроғи ойига 60 сўмгача пенсия оладиган ва 10 йилдан кўпроқ олдин дам олишга чиққан ишчи ва хизматчиларнинг пенсиясини оширишга сарфланади. Улуғ Ватан урушининг I ва II группа инвалидлари пенсияларини оширишга, шунингдек ҳарбий хизматчиларнинг оилалари пенсияларини оширишга ҳамда Улуғ Ватан уруши қатнашчиларининг пенсияларига устама тўлашга салкам 12 миллион сўм сарф қилинади.

1986 йилда халқ хўжалиги тармоқларини бошқаришни янада такомиллаштириш ва яхшилаш, бошқарув аппаратини соддалаштириш ва қисқартириш иши давом эттирилади. Шу муносабат билан 1986 йилги бюджет лойиҳасида бошқарув аппаратининг таъминот харажатларини қисқартириш йўли билан 23,4 миллион сўмни тежаш кўзда тутилмоқда.

Бюджет лойиҳасида **бошқарув органларининг таъминот харажатлари** 96 миллион сўм миқдорида ёки бюджет ҳамма харажатларининг 1,2 проценти миқдорида планлаштирилмоқда.

1986 йилда Қорақалпоғистон автоном республикасида, областларда ва Тошкент шаҳрида хўжалик ҳамда маданий қурилишни янада кенгайтириш программаси белгиланмоқда.

Қорақалпоғистон автоном республикаси, областлар ва Тошкент шаҳри бюджетларининг лойиҳалари (бу масала бўйича маълумотлар депутатларга тарқатилган) 1986 йилги Давлат бюджети лойиҳасига 3 миллиард 280 миллион 300 минг сўм миқдорида, 1985 йилга нисбатан 8,5 процент кўп қилиб киритилди.

Шу жумладан:

Қорақалпоғистон АССР	294,5 миллион сўм
Андижон области	250,0 миллион сўм
Бухоро области	194,7 миллион сўм
Жиззах области	112,6 миллион сўм
Қашқадарё области	205,8 миллион сўм
Навоий области	100,3 миллион сўм
Наманган области	215,9 миллион сўм
Самарқанд области	278,8 миллион сўм
Сурхондарё области	182,4 миллион сўм
Сирдарё области	108,6 миллион сўм
Тошкент области	331,5 миллион сўм
Фарғона области	311,7 миллион сўм
Хоразм области	164,2 миллион сўм
Тошкент шаҳри	529,4 миллион сўм

Депутат ўртоқлар! Ўзбекистон ССРнинг 1984 йилги Давлат бюджети ижроси тўғрисидаги ҳисобот ҳам сизларнинг муҳокамангиз ва тасдиғингизга ҳавола қилинмоқда.

Республиканинг 1984 йилги бюджети даромадлар бўйича 8 миллиард 610 миллион 171 минг сўм миқдорида ёки 103,6 процент қилиб, харажатлар бўйича 8 миллиард 400 миллион 683 минг сўм ёки 101 процент, даромадлар харажатлардан 209 миллион 488 минг сўм ошириб бажарилди. Бюджетнинг ижроси тўғрисидаги батафсил маълумотлар депутатларга тарқатилган.

Молия ходимлари коллективлари ўз олдиларида турган вазифаларни муваффақиятли бажариш ҳамда КПСС XXVII съездини ва Ўзбекистон Компартияси XXI съездини муносиб кутиб олиш учун бутун кучларини сафарбар қиладилар, деб Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетини ва сиз азиз депутатларни ишонтириб айтишга рухсат бергайсизлар **(Қарсаклар).**

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

Р—09630. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. А. 285. ИНДЕКС 64583.